

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

EVALUACE POSKYTOVANÝCH SLUŽEB

AZYLOVÉHO DOMU PRO TĚHOTNÉ ŽENY V TÍSNI

EVALUATION OF SERVICES PROVIDED

FOR PREGNANT WOMAN IN EMERGENCY ASYLUM

Bakalářská práce

Kristýna Davidová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Markéta Vlčková

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci na téma „Evaluace poskytovaných služeb Azylového domu pro těhotné ženy v tísni“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a zdroje, které jsem použila.

V Lukavci dne 28. 2. 2015

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Markétě Vlčkové za odborné vedení mé bakalářské práce, za ochotu, vstřícnost, cenné rady a podnětné připomínky. Také děkuji Mgr. Pavle Glogarové za umožnění realizace výzkumného šetření. V neposlední řadě patří velký dík mé rodině, za její trpělivost a podporu.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 RODINA.....	9
1.1 DEFINICE RODINY A JEJÍ ÚLOHA.....	9
1.1.1 Historie rodiny	10
1.2 TYPY RODINY	11
1.3 FUNKCE RODINY	12
1.3.1 Poruchy funkcí rodiny	14
1.4 PATOLOGIE RODINY	15
1.4.1 Neúplná rodina.....	16
1.4.2 Rozvod v rodině.....	17
2 RODINA OSAMOCENÉ MATKY	19
2.1 MATKA JAKO OSAMOCENÝ RODIČ	19
2.2 NEPŘÍZNIVÉ SOCIÁLNÍ SITUACE A RIZIKA OSAMOCENÝCH MATEK	19
2.2.1 Sociální izolace.....	20
2.2.2 Nezaměstnanost	21
2.2.3 Špatná bytová situace.....	22
2.2.4 Předluženost	23
2.2.5 Domácí násilí	24
3 MOŽNOSTI POMOCI OSAMOCENÝM MATKÁM V NEPŘÍZNIVÉ SOCIÁLNÍ SITUACI.....	28
3.1 SOCIÁLNÍ PODPORA	28
3.2 FINANČNÍ PODPORA	31
PRAKTICKÁ ČÁST	33
4 AZYLOVÉ DOMY.....	34

4.1 CHARAKTERISTIKA AZYLOVÉHO DOMU PRO TĚHOTNÉ ŽENY V TÍSNI.....	35
4.1.1 <i>Poslání Azylového domu</i>	35
4.1.2 <i>Cíl služby Azylového domu</i>	36
4.1.3 <i>Zásady služby</i>	36
4.1.4 <i>Okruh oprávněných osob</i>	36
4.1.5 <i>Specifika služby AD</i>	37
4.1.6 <i>Projekty AD</i>	38
5 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	39
5.1 CÍL PRÁCE	39
5.2 METODA VÝZKUMU A TECHNIKA SBĚRU DAT	40
5.2.1 <i>Strategie kvalitativní</i>	40
5.2.2 <i>Rozhovor</i>	40
5.3 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU	41
5.3.1 <i>Výběr zařízení</i>	41
5.3.2 <i>Obecný popis respondentek</i>	41
5.3.3 <i>Časový harmonogram a postup práce</i>	42
5.4 PRŮBĚH ŠETŘENÍ A ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT.....	42
5.5 CELKOVÉ SHRNTÍ	55
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM PŘÍLOH	63
ANOTACE	67

ÚVOD

„Domov není místo, kde bydlíš, ale místo, kde Ti rozumějí.“

Christian Morgenstern

Odmalička jsem vyrůstala v rodině, kde vládl klid, rodinná atmosféra a hádky rodičů byly zcela výjimečné. Snaha rodičů o vytvoření vhodného rodinného zázemí a správnou výchovu, byla prioritou. Tato pozitiva jsem v rodinném prostředí vždy považovala za běžná a zcela normální. Nikdy jsem se do hloubky nezabývala problematikou rodin, které jsou neúplné a kde rodinné zázemí nefunguje v optimální míře, která je důležitým aspektem vedoucím ke spokojenosti všech členů rodiny.

K výběru tématu závěrečné bakalářské práce jsem se rozhodla na základě mé vlastní zkušenosti v roli rodiče. Tato životní etapa mě obohatila o řadu nových poznatků a zkušeností, na základě kterých jsem pochopila, jak důležitá je jistota a podpora rodinného zázemí. Svůj okruh znalostí jsem se pokusila prozkoumat z opačné strany pohledu. Zaměřila jsem se na zhodnocení poskytovaných služeb, podporu a pomoc těhotným ženám a matkám nacházející se v zařízení Azylového domu pro těhotné ženy v tísní v Hamrech na Hlinsku.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení poskytovaných služeb, a to mírou spokojenosti klientek se službami Azylového domu pro těhotné ženy v tísní.

Teoretická část bude rozdělena do tří kapitol. V první kapitole definuji rodinu a její úlohu ve společnosti, poté se krátce zmíním o rodině z historického hlediska. V další části popíši jednotlivé typy rodiny, funkce a její poruchy. V závěru kapitoly se budu zabývat rodinou z pohledu funkčnosti, kde věnuji pozornost neúplné rodině a rozvodu v rodině. Druhou

kapitulu zaměřím k rodině osamocené matky, charakterizují a představím nepříznivé sociální situace a rizika osamocených matek. Poslední kapitola teoretické části bude zaměřena na nabízené možnosti pomoci osamoceným matkám, kde přiblížím podporu pomoci v oblasti sociální i finanční.

V praktické části se zaměřím na sociální službu Azylového domu pro těhotné ženy v tísní, popíši její cíle, poslání, specifika a také jednotlivé projekty. V textu bude užito pojmů pro označení osob využívajících služeb Azylového domu, a to uživatelka, klientka, respondentka a dále bude užíváno zkratky AD pro sousloví azylový dům. V poslední kapitole vymezím metodiku výzkumu, uvedu hlavní cíl práce a popíši průběh šetření včetně zpracování a získávání dat. Na závěr shrnu výsledky šetření a odpovím na výzkumnou otázku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

V této kapitole bych se chtěla zabývat rodinou, která je nepostradatelnou stavební jednotkou společnosti. Představím rodinu z pohledu definic jednotlivých autorů vědních disciplín, krátce popíši historii rodiny, dále uvedu typy rodiny, funkce a její poruchy.

1.1 Definice rodiny a její úloha

Vymezení pojmu rodina je značně problematické. V odborné literatuře můžeme nalézt mnoho definic rodiny. Liší se jak z pohledu vědních disciplín (psychologie, sociologie, pedagogika, právo), tak i z názorů jednotlivých autorů.

Významný sociolog Anthony Giddens hovoří o rodině jako o skupině osob, která je přímo spjatá příbuzenskými vztahy. Dospělí členové této skupiny zodpovídají za výchovu dětí.¹

Naproti tomu Zdeněk Matějček pojímá rodinu jako systém, který se opírá o několik jednoduchých zásad. Jednou ze zásad celého systému jsou prvky, které tvoří lidé ve vzájemné vztahové interakci. V tomto pojetí se mluví o sítích vztahů, kdy rodinu poznáváme nejen na základě znalosti jednotlivců, ale také i na základě chování každého člena, které ovlivňuje všechny ostatní. Systém není tvořen jen prvky, ale má také své subsystemy (např. děti, prarodiče). Rodina v užším pojetí je označována jako mikrosystém, který je zapojen do širšího společenského systému – mezosystému (příbuzenstvo, přátelé), dále pak exosystému (instituce, škola) a makrosystému (společenské normy, zákony).²

---

¹GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, s. 156.

²MATĚJČEK, Zdeněk. *Výbor z díla*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, s. 359.

V psychologickém slovníku je rodina definovaná jako společenská skupina spojená manželstvím či pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.³

Kvapilová dodává, že v rodině se uskutečňují určité specifické společensky i osobně potřebné činnosti a vztahy, které nemohou v plném rozsahu přebírat jiné instituce. Zároveň je rodina významným zprostředkovatelem kulturních vlivů a tvoří nejvýznamnější hodnotu v lidské společnosti.⁴

Rodina je sama o sobě považována za unikátní systém. Aby rodina mohla zdravě fungovat, je důležitá soudržnost, adaptabilita a komunikace.⁵

1.1.1 Historie rodiny

Historii rodiny datuje Matoušek od doby starověkého Řecka a Říma, kdy byla rodina vnímána jako striktně patriarchální. Muži byli povinni uzavírat manželství. Neženili se tedy z lásky, ale hlavně proto, aby měli mužského následovníka, který by udržoval jejich rodinný kult. V té době bylo postavení žen v rodinách bráno jako zcela podřadné. Později se do popředí dostávala stavovská společnost. Uzavírání sňatků bylo svěřeno křesťanské církvi a rodina byla vnímána jako instituce (společenská, výrobní i výchovná), bez které by jednotlivec mohl existovat jen s obtížemi. Běžné bylo soužití širších rodin, tedy tří nebo čtyřgenerační. S nástupem buržoazních revolucí, vývojem techniky, urbanizace, nárůstu dělby práce se v novověku patriarchální rodina začala rozpadat.⁶

Jak popisuje Therborn, patriarchální moc uvnitř rodiny slábla. Podstatnou roli změn sehrávala dvě klíčová období. První z nich nastalo v době první světové války, kdy bylo třeba, aby se ženy pracovně zapojily

---

³ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, s. 512.

⁴ KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 28, 27.

⁵ BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz., vyd. Praha: Cofet, 2011, s. 33.

⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 3., s. 25-34.

do válečného úsilí. Druhé období trvalo od konce 60. let do roku 1975, kdy druhá vlna feminizmu podpořila měnící se proces postavení žen ve společnosti a zasadila se o legislativní změny, které ženám daly možnost účastnit se veřejného života mimo roli v domácnosti.⁷ Tato významná změna emancipace žen vedla k závěru, že muž přestal být jediným živitelem rodiny. Moderní doba zpřetrhala vazby do té doby běžné, omezena byla mimo jiné i podřízenost vrchnosti a církvi. Rodina se tak stala místem uspokojování citových potřeb, přerozdělování ekonomických hodnot, místem konzumu a rekreace. Zároveň některé aspekty soužití postupně vymizely, například předávání řemesla z generace na generaci a s tím související domácí vzdělávání dětí.⁸

1.2 Typy rodiny

Nejrozšířenějším typem rodin v odborné literatuře je typ nukleární. Skládá se z dospělých manželů, tedy otce nebo matky, a jejich biologických či adoptivních dětí žijících ve stejné domácnosti. Dalším typem rodiny je typ rozšířený, který představuje rodinu, kde se nacházejí i další blízcí příbuzní, jako například prarodiče, tety, synovci a další. Všichni tyto členové sdílejí společnou domácnost.⁹

Vrtišková uvádí z pohledu celistvosti tyto typy rodiny:

a) Rodina úplná - jedná se o dvougenerační skupinu rodičů a dětí, případně dítěte. V této skupině je jasné rozdělení rolí obou rodičů i dětí.

b) Rodina neúplná – tento typ rodiny se vyskytuje nejčastěji po rozvodu rodičů, kdy děti v převážné většině zůstávají v domácnosti s matkou, otec se odstěhuje a udržuje s dětmi kontakty, které jsou stanoveny soudem.

---

⁷ THERBORN Göran in GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1., aktualiz. a rozš. Praha: Argo, 2013, s. 314.

⁸ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 3., s. 25-34.

⁹ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, s. 156- 157.

c) Doplněná rodina – se rozumí rodina, v níž byl jeden z biologických rodičů dítěte či dětí nahrazen náhradním rodičem. V této souvislosti se jedná o uzavření sňatku či partnerství rodiče.

d) Třigenerační rodina - je definována sdílením společné domácnosti či blízkým provozováním a ekonomickým propojením rodičů a prarodičů nejen v domácnosti, ale také i v péči o nejmladší generaci.

e) Bezdětná rodina – za bezdětnou rodinu se pokládá stabilní soužití manželského páru, který nemá dítě či děti.

f) Adoptivní rodina – nastává v okamžiku, kdy dojde k osvojení dítěte či dětí. Adoptivní rodiny se tak v mnohém podobají rodinám biologickým.

g) Adopce mimo tradiční manželství – jedná se o adopce jednotlivcem a adopce homosexuálními partnery.¹⁰

1.3 Funkce rodiny

Rodina je sférou lidské seberealizace. Pro dítě i dospělé členy se stává institucí ochrany v nebezpečí, nemoci nebo konfliktní situaci. Je bezpochyby institucí sociální kontroly, trestu, odměny a je považována za nejdůležitější sociální skupinu, která plní ve vztahu ke svým členům a také ke společnosti určité funkce.¹¹

V literatuře jsou obvykle vymezeny tyto základní funkce rodiny:

- Biologicko-reprodukční (zahrnující sexuální život manželů a plození potomstva)
- Socializačně výchovná (zahrnující socializaci dětí a sociální kontrolu)

---

¹⁰VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II*. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010, s. 135-136.

¹¹ KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 28.

- Ekonomickou (spočívající ve vytváření statusu a materiálním zabezpečení členů rodiny).¹²

Mezi další významnou funkci lze zařadit také funkci emocionálně-ochrannou. Ta bezprostředně souvisí s uspokojováním potřeb bezpečí, jistoty, pochopení, přijetí, lásky a dále je úzce spjatá s utvářením prostředí citové podpory, zázemím a uznáním. Tyto hodnoty jsou důležité pro kvalitu rodinného života a významně se podílejí na vnitřní pohodě a vyrovnanosti jedince. Funkce emocionálně-ochranná je nejčastěji interpretována ve vztahu rodičů k dětem.¹³

K nepostradatelným funkcím rodiny, které mají význam v současné společnosti, zmiňuje Střelec také odpočinek a regeneraci tělesných a duševních sil. Nedostatek této funkce ovlivňuje například změny ve vlastnických vztazích či posuny v hodnotových orientacích.¹⁴

Jak popisuje Matoušek, rodina má svou nepostradatelnou roli. Je velmi významná nejen z hlediska biologické funkce, která usiluje o udržení lidstva a propojuje generace, ale také plní úlohu v socializačním procesu. Zde se orientuje na určité hodnoty, které jsou pro dítě důležité, poskytují mu určitý typ podpory, rozvíjí jeho osobnostní složku a vystavují ho určitým konfliktům. Tímto mu předává sociální dovednosti, které jsou v dospělosti nezbytné. Důležitou pozici v moderní společnosti zaujímá bezpochyby funkce ekonomická, jejíž význam spočívá v ekonomickém rozvoji společnosti. Členové rodiny nakládají se společnými materiálními a finančními prostředky, které využívají a investují. Tímto zajišťují provoz rodinného hospodářství.¹⁵

---

¹² KLAPILOVÁ, Světa. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 28.

¹³MASARYKOVA UNIVERZITA v BRNĚ. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 1. vyd. Editor Stanislav Střelec. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, s. 112.

¹⁴ Tamtéž, s.111.

¹⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 3., s. 9-13.

1.3.1 Poruchy funkcí rodiny

Dunovský chápe poruchy rodiny jako situace, kdy dojde z nějakého důvodu k neplnění základních požadavků a úkolů daných společenskou a právní normou.¹⁶

Za společenskou normu se považují pravidla, která jsou platná ve společnosti a sociálně determinují psychiku jedince. Jsou zakotvena ve **společenských zvycích** (co se sluší a co ne), v **mravních obyčejích** (co je morální a nemorální), v **zákonech** (co je přípustné a nepřípustné) a **společenském tabu** (co je v rozporu se společenským vědomím a morálkou).¹⁷

V rodinách, kde nedochází k plnění požadavků a úkolů určených těmito normami, pak nastávají poruchy, které se nejčastěji projevují selháním jednoho nebo více členů rodiny. Mohou nabývat různé intenzity, být vratné i nevratné.¹⁸

Klapilová popisuje tyto základní poruchy rodiny:

- Porucha biologicko-reprodukční funkce se může projevit na příkladu bezdětnosti či neplánovaném rodičovství, v opačném případě velkým počtem dětí v rodině.¹⁹

- Porucha ekonomické funkce se projevuje v hmotném nedostatku rodin, kdy rizikovou skupinu mohou představovat vícečetné rodiny. Tato funkce se netýká pouze materiálního zabezpečení, ale také i sociální oblasti, do které spadá sociální jistota rodiny či její trvalost.²⁰

- Porucha emocionální funkce zasahuje sféru života uvnitř rodiny, tedy rodinnou atmosféru. Děje se tak například při rozchodu rodičů, kteří

---

¹⁶DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986, s. 12.

¹⁷HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 22-23.

¹⁸KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 28.

¹⁹Tamtéž, s. 28.

²⁰DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986, s. 14-15.

neprojevují o dítě dostatečný zájem. Zde mohou být ohroženy potřeby jistoty, bezpečí či citového zázemí.²¹

- Porucha socializační funkce se může objevovat v situacích rodin, kdy dospělí členové se nemohou o dítě starat (např. z důvodu nemoci), nedovedou o dítě pečovat (jsou nezralí, sociálně či mentálně nezpůsobilí) nebo péči a výchovu dítěte odmítají.²²

1.4 Patologie rodiny

Rodina je považována za nejdůležitější sociální skupinu, kde dochází k uspokojování základních psychických, fyzických a sociálních potřeb jedince. Poskytuje svým členům potřebné zázemí, je zdrojem zkušeností a vzorců chování, které nelze získat v jiném prostředí. Rodina formuje jedince v průběhu jeho vývoje, určuje jeho identitu a podílí se na utváření jeho budoucích společenských rolí. V některých případech se může stát místem vzniku a rozvoje různých psychických problémů. Ty pak mohou následně přecházet v sociálně patologické jevy, na základě kterých dochází například k narušení psychosociálního vývoje dítěte. Děje se tak v případě, kdy rodina neplní některou z výše uvedených funkcí.²³

Koukolík mimo jiné popisuje gambling, alkohol a drogy jako zásadní příčiny narušení rodiny a tedy i možné okolnosti vedoucí k rozvodům a následnému oddělenému bydlení. Ne každá situace však vyžaduje, aby žena vyhledala pomoc sociálních služeb. Určující je zejména komunikace mezi (bývalými) partnery a další aspekty jako finanční situace ženy a její samostatnost.²⁴

Dunovský se pokusil zjistit dotazníkovým měřením, zabývajícím se funkčností rodiny, stupně rodinných poruch. Z dotazníku posuzoval mnoho

---

²¹DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986, s. 15.

²²KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 28.

²³FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada), s. 140.

²⁴KOUKOLÍK, František a DRTILOVÁ, Jana. *Vzpouza deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, 2006, s. 127, 225, 231.

faktorů rodinného života, na základě kterých stanovil 4 pásma funkčnosti rodiny:

- funkční rodina
- problémová rodina
- dysfunkční rodina
- afunkční rodina

Tato jednotlivá pásma bodově ohodnotil. S nejnižším počtem bodů stanovil funkční rodinu, kde je stále zajištěn dobrý vývoj dítěte. V druhém pásmu zařadil problémovou rodinu, ve které se objevují některé poruchy funkcí, ale vážněji nenarušují ani neohrožují rodinné společenství a výchovu dítěte - rodina je stále schopna řešit situace vlastními silami. Do třetího pásma spadá dysfunkční rodina, ve které jsou narušeny všechny funkce rodiny a bezprostředně ohrožují všechny členy, zvláště pak děti. Rodina vyžaduje soustavnou péči. V posledním pásmu s nejvyšším počtem bodů je zařazena afunkční rodina, ve které jsou poruchy tak závažné, že je potřeba dítěti zabezpečit náhradní rodinnou péči.²⁵

1.4.1 Neúplná rodina

Jak popisuje Klapilová, neúplná rodina je zvláštním socializačním fenoménem. Jednou z příčin, která se podílí na rozpadu rodinného společenství, jsou její poruchy. Rodina, která je neúplná, může jen omezeně plnit funkce základní rodiny. Mezi nejčastější příčinu vzniku neúplné rodiny patří především rozvod manželství. Podle vzniku neúplné rodiny dále můžeme nalézt tyto typy:

- Rodina, kde v čele stojí svobodná matka a otec chybí.
- Rodina, kde v čele stojí ovdovělý rodič
- Rodina, kde v čele stojí žena, která adoptovala dítě a partner chybí.²⁶

²⁵DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986, s. 28.

²⁶ KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 29-30.

Vrtišková uvádí, že nárůst neúplných rodin se stává velmi závažným sociálním problémem.²⁷Jedním z charakteristických znaků neúplné rodiny je objektivní nedostatek sociálně emočních podnětů, které podporují zdravý psychický vývoj dítěte.²⁸

1.4.2 Rozvod v rodině

Rozvod vymezuje legislativa jako zánik manželství.²⁹

Manželství je v rodinném právu definováno jako trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc³⁰.

Manželství může zaniknout pouze z důvodů stanovených zákonem a může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.³¹

V České republice je rozvod považován za právní prostředek zániku manželství za života manželů. Není však jediný způsob konce manželského soužití žijícího páru.³²

Právní rámec manželství a rodinného chování po staletí vytváří také kanonické právo katolické církve, které je zaměřeno na stabilitu a posvátnost manželského svazku. Posuzuje manželství jako svátost, zaručenou transcendencí Boží vůle: Co Bůh spojil, člověk nerozlučuje. Nerozlučitelnost manželství byla v katolickém kanonickém právu i obcházena institucí neplatnosti manželství. Neplatným mohl být prohlášen manželský svazek, ve kterém byly zjištěny překážky platnosti, jako

---

²⁷ VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II.* V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. Knihovnicka.cz, s. 138.

²⁸ KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky.* 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, s. 29-30.

²⁹ ELIÁŠ, Karel a ŠKODA, Jiří. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů.* 1. vyd. Praha: Sagit, 2012, Psyché (Grada), § 754.

³⁰ § 655 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³¹ § 754, § 755 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³² MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny.* Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. Základy sociologie, sv. 8, s. 171.

například trvající jiný svazek manželský, impotence muže nebo příbuzenství v přímé linii prvního stupně.³³

Jak uvádí Matoušek: „*Rozvod je trauma, které se často projevuje generalizovaným nepříznivým názorem o příslušnících opačného pohlaví*“. Představuje pro všechny zúčastněné jedince dlouhodobou zátěž. Každý rozvod má stránku ekonomickou, právní a osobní. Jedním z faktorů, který působí na rostoucí počet rozvodů v dnešní společnosti, je tempo společenských změn. Tyto změny jsou motivovány větším prospěchem. Rozvod způsobuje všem účastníkům ztrátu. Dospělí ztrácejí blízkého partnera, děti přicházejí především o stálou přítomnost otce, někteří účastníci musejí změnit bydliště. Kliničtí pracovníci odhadují, že lidé se z rozvodové situace vzpamatovávají zhruba dva až pět let. Děti se s touto zátěží srovnávají nejméně rok až dva a jejich psychické reakce po rozvodu rodičů bývají často skryté. Mohou trpět depresemi, pocity zavržení a upadat do zmatku. Neopomíjenou těžkostí je pravidelné zchudnutí zbylé rodiny, tvořené u nás skoro ve všech případech ženou a jejími dětmi.³⁴

---

³³ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. Základy sociologie, sv. 8, s. 172 – 173.

³⁴MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 3, s. 132-137.

2 RODINA OSAMOCENÉ MATKY

V současné společnosti se stává častější typ rodinného společenství zejména rodina s jedním rodičem. V převážné většině se jedná o matku a její dítě či děti. Osamocené rodičovství přináší celou řadu problémů.³⁵ V této kapitole se proto budu zabývat osamocenou matkou, uvedu nejen problémy, ale i rizika spojené s touto nepříznivou situací.

2.1 Matka jako osamocený rodič

Za osamoceného rodiče se v českém právním systému považuje rodič, který je svobodný, ovdovělý, rozvedený a nežije s druhem či registrovaným partnerem.³⁶

Pro osamocenou matku je velkou zátěží ekonomické zajištění rodiny, které ovlivňuje kvalitu zabezpečování každodenních potřeb, dále vedení domácnosti a čas věnovaný výchově a péči o děti. Osamocený rodič je častěji ohrožen nezaměstnaností, sociální izolací, předsudky okolí, chudobou a potýká se často se špatnou finanční a bytovou situací. Ohroženy jsou taktéž základní funkce rodiny, do kterých spadá jistota citového zázemí a příprava dětí pro život ve společnosti. Velmi častým problémem k uspokojování základních existenčních potřeb bývá nedobytnost výživného.³⁷

2.2 Nepříznivé sociální situace a rizika osamocených matek

U mnoha žen panuje v manželských, partnerských či rodinných vztazích rovnováha, harmonický vztah a soudržnost. Naproti tomu existují i vztahy, kde je rovnováha narušena například vlivem špatné výchovy z dětství nebo nedostatkem rodinného či emocionálního zázemí. Pokud se ještě připojí i nepříznivá životní situace, jsou narušeny vztahy nejen

---

³⁵ VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II.* V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010, Knihovnicka.cz, s. 138.

³⁶ § 7, odst. 7 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi.* Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 43 – 47.

mezi blízkými osobami, ale ženy se dostávají do obtížných situací, ve kterých potřebují pomoc okolí.

Nepříznivá sociální situace je legislativou definovaná jako ztráta nebo oslabení schopnosti řešit vzniklou situaci tak, aby podporovala sociální začlenění a chránila před sociálním vyloučením. Důvody, pro které se nachází osoba v nepříznivé situaci, mohou být například špatný zdravotní stav, provádění trestné činnosti, sociálně znevýhodňující prostředí či krizová situace.³⁸

Mezi nepříznivé sociální situace a rizika osamocených matek můžeme definovat sociální izolaci, nezaměstnanost, předluženost, ztrátu bydlení.³⁹ Mezi časté problémy, kdy se žena ocitá v krizové situaci, je domácí násilí.⁴⁰

2.2.1 Sociální izolace

Osamocený rodič podle Vrtiškové je nucen nejen zabezpečit ekonomickou funkci rodiny, ale také především zvládat roli obou rodičů. To ovšem přináší určité omezení, ať už z hlediska volného času, tak z hlediska omezení sociálních kontaktů. Za rizikovou omezující situaci je považován rozvod v rodině, při kterém dochází ke ztrátě kontaktů z okruhů společných přátel a známých, a taky k omezení komunikace. Sociální izolace pak může vyústit až v sociální vyloučení.⁴¹

Příčiny, které vedou k sociálnímu vyloučení, nemusí pramenit pouze ze ztráty sociálních kontaktů, ale na vině může být také špatný zdravotní stav, příslušnost k jiné národnostní menšině, nedostatečné vzdělání či dlouhodobá nezaměstnanost.⁴²

---

³⁸ § 3 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II.* V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010, Knihovnicka.cz, s. 139 - 140.

⁴⁰ WAVE: Feminist network promoting human rights of women and children. In: *Away from violence* [online]. Vídeň, 2004 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: http://www.wave-network.org/sites/wave.local/files/manual_czech.pdf, s. 10 – 13.

⁴¹ VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II.* V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010, Knihovnicka.cz, s. 139 - 140.

⁴² Tamtéž, s. 140.

2.2.2 Nezaměstnanost

„Ztráta zaměstnání je životní událost, ve které je jedinec nedobrovolně zbaven placené práce.“⁴³

V encyklopedii sociální práce je nezaměstnaností vymezován stav, kdy důsledkem nerovnováhy mezi nabídkou pracovní síly a poptávkou po ní, existují na trhu práce nezaměstnané osoby, které jsou registrovány na úřadu práce. Tyto osoby zařazené v evidenci úřadu práce nemají placené zaměstnání (popřípadě mají placené zaměstnání jen na malý počet hodin - pod stanoveným limitem), hledají nové zaměstnání a jsou ochotny do něho ihned nastoupit.⁴⁴

Mezinárodní úřad práce v Ženevě charakterizoval nezaměstnanou osobu jako občana, který:

- neprovádí samostatnou výdělečnou činnost,
- nepřipravuje se soustavně na budoucí povolání,
- zažádal u úřadu práce o zprostředkování vhodného zaměstnání,
- není v pracovněprávním či obdobném vztahu.⁴⁵

Nezaměstnanost může postihnout každého, ať už se jedná o osoby vysoce vzdělané, kvalifikované nebo osoby, kde vzdělání ani kvalifikace nehraje roli. Do rizikových skupin, ve kterých se stav nezaměstnanosti vyskytuje častěji, řadíme zejména osoby zdravotně znevýhodněné, osoby s nedostatečným vzděláním a malou kvalifikací, absolventy škol bez potřebné praxe, osoby v předdůchodovém věku, ženy a příslušníky romského etnika. Ztráta zaměstnání má dopad nejen na psychiku, kdy se mohou vyskytnout stavy deprese, úzkosti a beznaděje, ale je také spojována se změnou, tedy poklesem sociálního statusu, životní úrovně i sociální role. Nepříjemně je také prožíván nedostatek peněz a naproti tomu nadbytek volného času.

---

⁴³ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, Psyché (Grada), s. 104.

⁴⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Editor Alois Křišťan. Praha: Portál, 2013, s. 331.

⁴⁵ *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 301 - 304.

Sociální důsledky nezaměstnanosti se bezprostředně dotýkají i rodiny nezaměstnaného. Pro rodinu tato nová situace znamená značnou zátěž. Ta může vést ke krizi rodiny, případně až k rozpadu rodiny.⁴⁶

V souvislosti s nezaměstnaností bývá spojován také stres. Může být buď dlouhodobý či krátkodobý. Pokud je stres nezvládnutý, velmi silně narušuje duševní i fyzické zdraví. V rámci britského trhu práce byl proveden výzkum, jaký vliv má nezaměstnanost na duševní zdraví jedince. Z výzkumného šetření bylo zjištěno, že osoby bez práce pociťují vyšší psychickou nepohodu, nízkou sebeúctu a sebedůvěru. Lidé oddaní své práci většinou vykazují ze ztráty zaměstnání horší duševní zdraví, především pak muži středního věku. Schopnost vyrovnat se se ztrátou práce závisí také na tom, jakou hodnotu ztracenému zaměstnání jedinec připisoval a do jaké míry mu byl oddán. Důležitým faktorem ovlivňujícím psychiku jedince z pozitivního úhlu, je například četnost mezilidských kontaktů, míra emocionální podpory okolí nebo také možnost podílet se na kolektivní práci.⁴⁷

2.2.3 Špatná bytová situace

Se špatnou bytovou situací se potýká více než polovina neúplných rodin. Neúplná rodina z pohledu Matouška vzniká rozpadem manželství. I když manželství právně zanikne, v některých rodinách nastává mezi bývalými manžely nepříznivá finanční situace, která je nutí i po rozvodu bydlet ve společném obydlí. Vážná situace se stává v momentě, kdy matka je nucena pro nedostatek jiných možností zůstat ve společném bytě s mužem, který ji týrá. Pokud osamocený rodič má podporu a možnost bydlení u svých rodičů, případně i sourozenců, může této nabídce využít. Ovšem v těchto vícečetných domácnostech vzniká i celá řada dalších problémů, týkající se vymezení teritoria, zajištění soukromí nové rodiny, určení kompetencí či autority při výchově dítěte. Pomoc v těchto krizových

---

⁴⁶*Sociální práce v praxi: specifiky různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Koláčková. Praha: Portál, 2010, s. 301 – 307.

⁴⁷ BUCHTOVÁ, Božena, ŠMAJS, Josef a BOLELOUCKÝ, Zdeněk. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, Psyché (Grada), s. 75.

situacích nabízejí azylové domy pro matky s dětmi. Příhodným řešením této situace je sociálnější charakter bytové politiky státu, ta by měla zajistit možnosti levného ubytování právě pro osamocené rodiče.⁴⁸

2.2.4 Předluženost

V odborné literatuře se uvádí předlužení jako stav, kdy osoba není schopna plnit své finanční závazky. Problém předlužení se ve většině případů týká sociálně znevýhodněných osob či skupin daného obyvatelstva, který způsobuje sociální vylučování z běžného života společnosti a obtížné začlenění zpět. Mezi sociálně znevýhodněné, tedy nízkopříjmové skupiny obyvatelstva se řadí zvláště:

- dlouhodobě nezaměstnaní
- příslušníci etnických menšin
- osoby se zdravotním postižením
- osoby předlužené
- migranti
- osoby s nedostatečným vzděláním
- osoby, které jsou odkázány na sociální dávky
- osoby s různými druhy závislostí
- děti žijící v ohrožených rodinách, tedy nefunkčních, chudých, mnohočetných rodinách, s nezaměstnanými rodiči a v rodinách, kde je pácháno domácí násilí
- osoby, které žijí ve znevýhodněných oblastech se špatnou dopravní obslužností apod.⁴⁹

Osoby, kterých se dotýká problém předlužení, jsou většinou nemajetné, bývají ohrožené exekucí, sociálně-patologickými jevy ve

---

⁴⁸*Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Koláčková. Praha: Portál, 2010, s. 46 – 47.

⁴⁹ BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz., vyd. Praha: Cofet, 2011, s. 51-52.

společnosti, dále hrozícím vystěhováním či odebráním dětí do ústavní péče.⁵⁰

2.2.5 Domácí násilí

Mezi nejčastější důvody, proč se žena ocitá v hmotné nouzi, krizové situaci nebo bez střechy nad hlavou, patří domácí násilí.

Domácí násilí je definováno jako jednostranné, opakované a stupňující se fyzické, psychické, sexuální, sociální či ekonomické týrání, a to ve všech druzích blízkých vztahů. Jeho základním rysem je dlouhodobost a téměř každodenní přítomnost.⁵¹

Ve viktimologii je domácí násilí bráno jako silně traumatizující přečin.⁵²

Matoušek ve své knize uvádí výrok německého kriminologa H. J. Schneidera, kde „*Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.*“⁵³

Pro domácí násilí jsou charakteristické následující znaky:

- Opakování a dlouhodobost
- Eskalace (stupňování)
- Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné (pachatel)
- Neveřejnost⁵⁴

Násilí páchané v domácím prostředí je jednou z nejrozšířenějších forem porušování lidských práv na světě, kdy dochází k poškozování lidské

---

⁵⁰ BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz., vyd. Praha: Cofet, 2011, s. 51-52.

⁵¹BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: ComputerPress, 2008, s. 42, 43.

⁵²MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Editor Alois Křišťan. Praha: Portál, 2013, s. 354.

⁵³*Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 301-304.

⁵⁴BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: ComputerPress, 2008, s. 39.

důstojnosti, která je ukotvena v Listině základních práv a svobod. Slouží jako prostředek k získání kontroly moci nad obětí, jejíž cíl je zlomit oběť a podřídit si její vůli. Zpravidla se tak děje v soukromí a beze svědků, a tak zůstává po dlouhou dobu neodhaleno.⁵⁵

V odborné literatuře můžeme nalézt tyto základní formy násilí:

- Fyzické
- Psychické
- Sexuální
- Ekonomické (finanční)
- Sociální⁵⁶

Pachatelem neboli násilníkem může být osoba seriózní, tzv. osoba s dvojí tváří, kdy ve společnosti a v okolí působí velmi konformně, ale v domácím prostředí se chová opačně, nebo osoba, která je již sociálně problémová. Takto v podstatě můžeme rozlišit pachatelé z vyšších a nižších sociálních vrstev. Pachatelé na blízkou osobu žárlí. Příčinou či spouštěcím faktorem, který vede k násilí v domácím prostředí, mohou být vnější situační okolnosti, dlouhodobá nezaměstnanost nebo také závislost na drogách či alkoholu.⁵⁷

Přímými oběťmi domácího násilí se stávají ve většině případů ženy. Ohroženými osobami mohou být také děti, senioři i muži. Násilí v rodině je pro všechny osoby velice traumatické, zvláště pak pro samotné děti. U těch pak mohou vznikat různé vývojové poruchy, šokové reakce a jejich snaha o únik může vést až k sebevražedným myšlenkám či pokusům.⁵⁸

Andrea Buskotte uvádí, že je u dětí ohrožen jejich vlastní pocit bezpečí a jistoty. Pokud se s domácím násilím potýká dítě po delší časové

---

⁵⁵ WAVE: Feminist network promoting human rights of women and children. In: *Away from violence* [online]. Vídeň, 2004 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: http://www.wave-network.org/sites/wave.local/files/manual_czech.pdf, s. 5.

⁵⁶ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: ComputerPress, 2008, s. 40.

⁵⁷ *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 228 – 231.

⁵⁸ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. In: *Domácí násilí: Ohrožené osoby* [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/ohrozene-osoby/deti/>

období, je zde velká pravděpodobnost, že se na něm celá situace podepíše negativně. Může trpět nespavostí, být přehnaně přecitlivělý, špatně se soustředí ve škole, vyčítá si, že nebylo schopno svou matku ochránit. Celou tuto situaci vnímá jako fakt, že o násilí se nikde nemluví.⁵⁹

Ženy vystaveny násilí jsou často vězni ve svých vlastních domovech. Žijí v zajetí. Jsou neustále kontrolovány svým partnerem či manželem, který dohlíží na veškerý jejich pohyb a brání jim, aby žily nezávislý život. Každá žena má právo činit vlastní rozhodnutí a vést svůj život tak, jak sama uzná za vhodné. Jako podporu pomoci a posílení v těchto náročných životních situacích přinášejí intervenční centra, která spolupracují s utajenými azylovými domy, poskytují emocionální a psychologickou podporu, sociální a právní poradenství či další služby.⁶⁰

Pomoc obětem žijícím s násilníkem je vymezena v zákoně č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, konkrétně v § 44 až § 47, který uvádí, že ohrožená osoba má oprávnění vykázat pachatele z bytu, domu či z jejího bezprostředního okolí. Vykázání provádí policista na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, u kterých lze důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti. Součástí vykázání je rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Doba vykázání trvá 10 dnů ode dne jejího provedení. Tato doba je pevně stanovena a nelze ji zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Policista zároveň určí, podle míry požadavku, účinnou preventivní ochranu nebo v případě potřeby zajistí nezbytnou lékařskou pomoc.⁶¹

---

⁵⁹ BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven: Žena v domácím násilí. Brno: ComputerPress, 2008, s. 87-90.

⁶⁰ WAVE: Feminist network promoting human rights of women and children. In: *Away from violence* [online]. Vídeň, 2004 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: http://www.wave-network.org/sites/wave.local/files/manual_czech.pdf, s. 13-15.

⁶¹ Policie České republiky. In: *Preventivní informace: Institut vykázání* [online]. 2008 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-institut-vykazani.aspx>

Touto problematikou se z legislativního rámce dále zabývá zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, který klade důraz především na preventivní řešení před domácím násilím.⁶²

Pokud dochází již k týrání osoby ve společném obydlí, právní ukotvení je vymezeno v trestním zákoníku, a to v § 199.⁶³

Právní pomoc a nabídku sociálních služeb zajišťuje zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.⁶⁴

---

⁶² VITOUŠOVÁ, Petra a PÚRY, František. Dona linka: Pomoc obětem domácího násilí. In: *DONA linka: Pomoc obětem domácího násilí* [online]. [cit. 2014-10-21]. Dostupné z:

<http://www.donalinka.cz/nova-legislativa/zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>

⁶³ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Domácí násilí. In: *Trestní zákoník: Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§199)* [online]. [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/trestni-zakonik-tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli-199/>

⁶⁴ Tamtéž

3 MOŽNOSTI POMOCI OSAMOCENÝM MÁTKÁM V NEPŘÍZNIVÉ SOCIÁLNÍ SITUACI

V případě, že se osoba ocitne v nepříznivé sociální situaci, stát jí nabízí možnou podporu realizovanou prostřednictvím sociální politiky, a to v podobě sociální a finanční pomoci.

3.1 Sociální podpora

Do sociální podpory se řadí sociální služby, vymezené v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, jejichž hlavním posláním je poskytnout pomoc lidem společensky znevýhodněným, zlepšit kvalitu jejich života, znovu je začlenit do společnosti a zároveň chránit před případnými riziky, jejichž jsou nositeli.⁶⁵

Právní předpisy vymezují sociální službu jako činnost nebo souhrn činností, které zabezpečují pomoc a podporu osobám za účelem resocializace nebo prevence proti sociálnímu vyloučení.⁶⁶

Sociální služby zahrnují:

- sociální poradenství
- služby sociální péče
- služby sociální prevence⁶⁷

Sociálním poradenstvím se rozumí poskytování nezbytných informací, které pomáhají při řešení obtížné sociální situace. Službami sociální péče jsou myšleny služby (psychologické poradenství), které se podílí na pomoci a zajištění fyzické a psychické soběstačnosti. Cílem služeb sociální péče je umožnit osobám, aby se mohly zapojit do běžného života

⁶⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, s. 9.

⁶⁶ Zákony pro lidi. In: *Předpis č. 108/2006 Sb.: Zákon o sociálních službách* [online]. [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#cast1>

⁶⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, s. 43.

společnosti nebo v případě potřeby jim zajistit důstojné prostředí a zacházení.⁶⁸ Služby sociální prevence pomáhají ohroženým osobám překonat jejich tíživou sociální situaci a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.⁶⁹

V zákoně jsou dále vymezeny také formy poskytování služeb. Dělíme je na služby:

- pobytové
- ambulantní
- terénní⁷⁰

Služeb sociální péče, prevence a sociálního poradenství je celá řada. Vzhledem k rozsáhlé nabídce poskytovaných služeb zde zmíním především jen ty, které se týkají tématu mé závěrečné práce:

Azylové domy (poskytují pobytové služby na přechodnou dobu, a to osobám nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci, která souvisí se ztrátou bydlení. V této službě je zajištěno ubytování, stravování, pomoc při hledání a zajišťování bydlení, pomoc při uplatňování práv a také výchovné, vzdělávací či aktivizační činnosti).⁷¹

Raná péče – jedná se především o terénní službu, která je poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je zdravotně postižené, nebo je jeho vývoj ohrožen, a to v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Služba se zaměřuje na podporu rodiny a vývoj s ohledem na specifické potřeby dítěte. Hlavním cílem je předcházet nutnosti umístění dětí do ústavní péče.⁷²

Pečovatelská služba - jedná se o službu ambulantní či terénní. Pomáhá při běžných denních úkonech, jako je stravování, osobní hygiena či

---

⁶⁸ § 38 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, s. 44.

⁷⁰ § 33 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, s. 49.

⁷²Tamtéž, s. 49.

zprostředkování kontaktů se společenským prostředím. Tato služba je poskytována rodinám s dětmi, osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Poskytuje se také rodinám, ve kterých se narodily současně tři a více dětí, pozůstalým manželům či manželkám, účastníkům odboje.⁷³

Odlehčovací služba (respitní péče) – poskytuje především pomoc rodinám, které pečují o osobu s postižením. Služba poskytuje pomoc při zvládání běžných denních úkonů. Cílem je umožnit pečujícím rodičům nezbytný čas na odpočinek, případně čas na vyřízení osobních záležitostí.⁷⁴

Telefonická krizová pomoc – je řazena do terénních služeb a poskytuje se na přechodnou dobu osobám, které se ocitají v obtížných životních situacích, je ohroženo jejich zdraví nebo život a tuto situaci nemohou řešit vlastními silami.⁷⁵

Krizová pomoc – jedná se o terénní, ambulantní nebo pobytovou službu určenou na přechodnou dobu. Je poskytována osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami.⁷⁶

Intervenční centra - poskytují pomoc a podporu osobám ohroženým násilným chováním. Zajišťují služby ambulantní, terénní i pobytové. Dále také vzájemně spolupracují s dalšími intervenčními centry či poskytovateli sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy. Pomáhají ohrožené osobě při uplatňování práv a zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.⁷⁷

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – jsou určeny pro rodiny s dětmi. Poskytují terénní, případně i ambulantní služby rodině

---

⁷³ § 40 zákona č.108/2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, s. 48.

⁷⁵ § 50 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ § 60 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ § 60 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace. Tyto služby zajišťují pomoc rodičům, kteří nedokáží sami bez pomoci náročnou situaci překonat vlastními silami.⁷⁸

Další služby pomoci zajišťují také nestátní organizace (KOM – klub osamělých maminek, Centra pro rodinu, Mateřská centra, apod.), které nabízejí rodinám i jiné aktivity jako například interakční programy, víkendová setkání pro rodiče, přednášky či poradenství.⁷⁹

3.2 Finanční podpora

Podpora v oblasti finanční roviny spadá do sféry sociální politiky státu, ve které je realizována prostřednictvím zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře. „*Státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Státní sociální podpora se ve stanovených případech poskytuje v závislosti na výši příjmu.*“⁸⁰

Mezi dávky státní sociální podpory můžeme zařadit:

- a) přídavek na dítě - můžeme ho zařadit do kategorie dlouhodobých dávek. Je poskytován rodinám s dětmi s příjmem nepřekračující 2,4 násobku životního minima, kde výše přídavku je závislá na věku dítěte.⁸¹
- b) příspěvek na bydlení - tuto dávku poskytuje stát rodinám a osobám s nízkými příjmy na náklady spojené s bydlením. Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který má v bytě přihlášený trvalý pobyt.⁸²

---

⁷⁸ § 65 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II.* V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010, Knihovnicka.cz., s. 141.

⁸⁰ § 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. In: *Státní sociální podpora* [online]. [cit. 2014-11-09].

Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2>

⁸² Tamtéž

- c) rodičovský příspěvek – vyplácí se rodiči, který po celý kalendářní měsíc řádně, osobně, celodenně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, a to až do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč, nejdéle však do 4 let věku dítěte.⁸³
- d) Porodné – jedná se o jednorázový příspěvek spojený s náklady souvisejícími s narozením prvního dítěte. Nárok na porodné je vázán na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v kalendářním čtvrtletí předcházejícím narození dítěte musí být nižší než 2,4násobek životního minima rodiny.⁸⁴

V případě, že součet příjmů rodiny spolu s dávkami státní sociální podpory stále nedosahují výše životního minima, má rodina možnost si na základě zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, zažádat o dávky v hmotné nouzi, mezi které se řadí:

- Doplátek na bydlení
- Mimořádná okamžitá pomoc
- Příspěvek na živobytí⁸⁵

---

⁸³ Ministerstvo práce a sociálních věcí. In: *Státní sociální podpora* [online]. [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2>

⁸⁴ Tamtéž

⁸⁵ § 2, § 4 zákona č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

PRAKTICKÁ ČÁST

4 AZYLOVÉ DOMY

V životě mohou nastat okamžiky, kdy se žena může ocitnout v obtížné situaci a neví jak dál. Situace se stává o to složitější, pokud žena má dítě či děti. Pomoc a podporu může najít v azylových domech, které pomáhají překonat náročné životní období a postavit se opět na vlastní nohy.

Podle odborné literatury poskytují domy tohoto typu pomoc a podporu osobám v nepříznivé situaci, a to nejen z hlediska ubytování a zajištění základních potřeb, ale také nabízejí odbornou pomoc v oblasti sociálního poradenství, práv a zájmů ohrožených osob.⁸⁶

Azylové domy jsou dostupné všem ženám bez rozdílu věku, náboženského vyznání, národnosti, příslušnosti k etnické skupině, sexuální orientace, zdravotního postižení, právního, sociálního či zdravotního stavu, politické příslušnosti či jejich ekonomické situace.⁸⁷Dále zajišťují ženám i matkám s dětmi bezpečné bydlení a usilují o zlepšení jejich sociálního fungování. Základním rysem azylových domů je ovšem jejich přechodný charakter. Činnost pracovníků v těchto zařízeních směřuje především k tomu, aby se žena mohla navrátit zpět do běžného života.⁸⁸

---

⁸⁶ RICHTEROVÁ, Bohdana a Lenka ORGONÍKOVÁ. *Různé cesty pomoci: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Krnov: AKLUB, 2008, s. 25.

⁸⁷ WAVE: Feminist network promoting human rights of women and children. In: *Away from violence* [online]. Vídeň, 2004 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: http://www.wave-network.org/sites/wave.local/files/manual_czech.pdf, s. 19.

⁸⁸ MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Editor Alois Křišťan. Praha: Portál, 2013, s. 428 – 429.

4.1 Charakteristika Azylového domu pro těhotné ženy v tísní

Nyní bych blíže představila zařízení Azylového domu pro těhotné ženy v tísní, jeho poslání, cíle, zásady služeb a také okruh oprávněných osob.

Azylový dům pro těhotné ženy v tísní se nachází v Hamrech u Hlinska. Jeho poskytovatelem je Obecně prospěšná společnost Dlaň životu. Ta nabízí pomoc a ubytování těhotným ženám a matkám v tísní, kterým se přijetí počatého života velmi zkomplikovalo a přemýšlejí nad jeho ukončením. Mezi poskytované sociální služby, které společnost nabízí, jsou řazeny služby zaměřené především na oblast podpory rodiny, zvláště pak na:

- poradenství pro ženy a dívky v situaci nechtěného těhotenství,
- posilování rodičovských kompetencí,
- podpora zkvalitňování partnerských a manželských vztahů,
- realizace projektů zaměřených na podporu rodiny.⁸⁹

4.1.1 Poslání Azylového domu

Posláním Azylového domu pro těhotné ženy v tísní je podpora těhotných žen a matek v překonání jejich obtížné životní situace. Pomoc je poskytována prostřednictvím nabídky ubytování, poradenství a zázemí. Hlavním cílem organizace je směřovat k samostatnosti a účasti matky na běžném životě.⁹⁰

---

⁸⁹ Dlaň životu. In: *Ze statutu: Druh obecně prospěšných služeb a podmínky jejich poskytování* [online]. [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://www.dlanzivotu.cz/o_nas/o_nas_statut

⁹⁰ Azylový dům pro těhotné ženy v tísní. *Směrnice Azylového domu pro těhotné ženy v tísní*. Interní materiál, 2008.

4.1.2 Cíl služby Azylového domu

Hlavním cílem služby je podpořit klientku tak, aby před ukončením pobytu v azylovém domě měla zajištěné vhodné bydlení, dokázala adekvátně pečovat o své dítě a zvládat činnosti, které jsou v souvislosti s mateřstvím ve společnosti považovány za běžné.⁹¹

Konečným cílem služby je pak klientka, která dokáže řešit nároky běžného života vlastními silami bez podpory sociální služby.⁹²

Jednotlivé kroky, které směřují k dosažení cíle, zahrnují:

- e) zajištění bezpečného bydlení pro matku a dítě
- f) zajištění sociálních dávek a oprávněných nároků
- g) poskytování sociálního poradenství
- h) vedení vlastní domácnosti
- i) podání žádosti o byt, případně vyhledání jiné formy ubytování
- j) zaměstnání odpovídající individuální situaci matky
- k) posílení schopností a dovedností matky v péči o zdravý vývoj dítěte
- l) zkvalitnění a udržování mezilidských vztahů a psychické vyrovnanosti.⁹³

4.1.3 Zásady služby

Azylový dům při své činnosti respektuje zásady, jako jsou úcta k lidské důstojnosti, individuální přístup, podpora rozvoje samostatnosti, motivace, vytváření podmínek k začlenění klientky do společnosti, doprovázení, důslednost, jednotný přístup a usiluje o vytváření bezpečného a diskrétního prostředí.⁹⁴

4.1.4 Okruh oprávněných osob

Do Azylového domu mohou být přijaty:

---

⁹¹ Azylový dům pro těhotné ženy v tísni. *Směrnice Azylového domu pro těhotné ženy v tísni*. Interní materiál, 2008.

⁹² Tamtéž

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ Tamtéž

- Těhotné ženy
- Těhotné matky s dětmi do sedmi let věku
- Matky s dětmi do sedmi let věku

Tato sociální služba je poskytována těhotným ženám a matkám od 18 let věku. Přednostně je ovšem tato služba určena těhotným ženám v tísni, v jakémkoliv stadiu těhotenství. V případě volné kapacity může být výjimečně přijata také matka s dětmi staršími 7 let. V azylovém domě může být ubytováno 7 matek s dětmi.⁹⁵

4.1.5 Specifika služby AD

Azylový dům v Hamrech na Hlinku nabízí oproti jiným zařízením tohoto typu i další výhody:

- m) klientku je možné přijmout téměř okamžitě
- n) klientka nemusí jezdit na jednání předem. V případě potřeby může být její první návštěva zároveň dnem nástupu.
- o) klientka může být přijata i bez finančních prostředků. Pobyt v AD nemusí být uhrazen předem.
- p) klientka může být přijata i bez hlubšího sociálního šetření
- q) sociální práce s klientkou je individuální. Vzhledem ke kapacitě AD je možnost se věnovat každé klientce velice individuálně. Probíhá zde také intenzivní práce s nezkušenými matkami.
- r) AD slouží jako úkryt pro motivované oběti domácího násilí
- s) klientka má v průběhu pobytu možnost přivýdělků
- t) je zde realizována možnost materiální výpomoci pro matku a dítě
- u) klientka má možnost navázat na lékařskou, psychologickou či jinou pomoc ve městě Hlinsku
- v) klientka má možnost účastnit se programu rozvoje mateřských dovedností včetně videotréninku interakcí.⁹⁶

⁹⁵ Azylový dům pro těhotné ženy v tísni. *Směrnice Azylového domu pro těhotné ženy v tísni*. Interní materiál, 2008.

⁹⁶ Tamtéž

4.1.6 Projekty AD

V Azylovém domě pro těhotné ženy v tísni jsou, s podporou Obecně prospěšné společnosti Dlač životu, kterou zaštiťuje Nadační fond Betlém nenarozeným, realizovány tyto projekty:

Projekt cesta mateřstvím – cílem tohoto projektu je pomáhat stávajícím i bývalým klientkám v rozvíjení rodičovských kompetencí. Jedná se především o zprostředkování setkávání s odborníkem, jako například s psychologem pro nácvik a zlepšení komunikačních dovedností mezi matkou a dítětem prostřednictvím videotréninku interakcí.⁹⁷

Projekt začít znovu – tento projekt zajišťuje klientkám možnost přivýdělků formou dohody o provedení práce. Napomáhá v osvojení takových vzorců chování, které jsou uplatnitelné na trhu práce. Dále má pozitivní dopad na psychiku klientek a pomáhá jim řešit jejich finanční či dluhovou situaci.⁹⁸

---

⁹⁷ Dlač životu. In: *Projekt CESTA MATEŘSTVÍM* [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: http://www.dlanzivotu.cz/projekt_zacit_znovu

⁹⁸ Dlač životu. In: *Projekt ZAČÍT ZNOVU* [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: http://www.dlanzivotu.cz/projekt_zacit_znovu

5 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této kapitole představím a blíže specifikuji metody, které byly použity ke zpracování výzkumné části. Jedná se o kvalitativní výzkum spokojenosti klientek AD se sociální službou. Data byla získána na základě polostrukturovaných rozhovorů se samotnými klientkami a jejich sociálními pracovníci.

5.1 Cíl práce

Cíl praktické části závěrečné práce je zaměřen na zhodnocení poskytovaných služeb, a to mírou spokojenosti dotazovaných respondentek s poskytovanými službami Azylového domu pro těhotné ženy v tísni. Zajímalo mě především, zda jsou uživatelky spokojeny s poskytováním služeb a projektů, které jim zařízení nabízí a do jaké míry tyto služby vítají. U samotných uživatelek mne dále zajímalo, jaké mají vymezené specifické požadavky, které by se mohly stát přínosem pro dané zařízení.

Stanovení hlavní výzkumné otázky

Na základě stanoveného cíle výzkumu jsem si vytyčila hlavní výzkumnou otázku:

- *Jsou klientky s poskytovanými službami spokojené?*

K hlavnímu cíli jsem stanovila dílčí cíle:

- *Zmapovat spokojenost s poskytovanými službami AD a se službami v rámci projektů*
- *Zmapovat spokojenost s informovaností, týkající se sociálního poradenství a sociální péče v rámci služby AD*
- *Zmapovat spokojenost s materiálním zázemím AD a podněty ke zlepšení*

5.2 Metoda výzkumu a technika sběru dat

5.2.1 Strategie kvalitativní

Ve výzkumném šetření jsem použila kvalitativní výzkumnou strategii, která mi umožnila se blíže zabývat problematikou spokojenosti jednotlivých respondentek z konkrétního zařízení. Zároveň také poskytla větší prostor pro vyjádření názorů samotných uživatelék. Výzkumnou strategii jsem volila z důvodu nízkého počtu respondentů, z tohoto důvodu nemá výzkum obecnou platnost, týká se především konkrétního AD.

Kvalitativní výzkumná strategie je definována jako „proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách“.⁹⁹

Jak uvádí Strauss a Corbinová, kvalitativní výzkum je jakýkoliv výzkum, který při dosažení výsledků nevyužívá statistické postupy či jiné způsoby kvantifikace.¹⁰⁰

5.2.2 Rozhovor

Rozhovor (interview) popisuje Miovský jako nejobtížnější a zároveň nejvýhodnější metodu sloužící k získávání kvalitativních dat.¹⁰¹ „Vyžaduje dovednost, citlivost, koncentraci, interpersonální porozumění a disciplínu.“¹⁰²

Jako nejvhodnější variantu pro tento výzkum jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor, neboť dává k dispozici možnost volně zodpovědět předložené otázky. Nabízí respondentkám nejen prostor pro

---

⁹⁹ CRESSWELL in HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 50.

¹⁰⁰ STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Přel. S. Ježek. 1.vyd. Boskovice: Albert, 1999, s. 10.

¹⁰¹ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, s. 155.

¹⁰² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 166.

vyjádření, ale také pro sdělení svých zkušeností a názorů. Tato varianta umožňuje přesněji popsat jádro problému.

U polostrukturovaného rozhovoru je vymezeno tzv. jádro interviewu, disponující s určitým minimem témat a otázek. Ke stanovenému jádru se mohou nabalovat různé množství doplňujících či rozšiřujících otázek, které se tazateli jeví jako smysluplné či vhodné. Doplňující otázky se pak vyznačují jako velmi užitečné a přínosné z hlediska nabytí vázaných informací, které mohou pomáhat problém lépe uchopit.¹⁰³

5.3 Charakteristika zkoumaného souboru

5.3.1 Výběr zařízení

Azylový dům pro těhotné ženy v tísni jsem si vybrala především kvůli různorodosti klientek. V zařízení mohou pobývat nejen těhotné ženy, ale také i samotné matky s dětmi. Klientky jsou zde přijímány bez hlubšího sociálního šetření. V této službě mě dále zaujaly nabízené projekty, které matkám dávají možnost nejen řešit svou finanční situaci, ale také si osvojit dovednosti v oblasti mateřství a rodičovství.

5.3.2 Obecný popis respondentek

Mezi nejčastější klientky AD patří ženy, které vyrůstaly v dětských domovech a neúplných rodinách. Těmto ženám především chybí stabilní rodinné zázemí a jistota „mít se o koho opřít“. V zařízení se nacházejí většinou svobodné matky a těhotné ženy. Většina z nich má podobný cíl a to touhu po vytvoření vhodného rodinného zázemí pro sebe a své děti.

---

¹⁰³ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, s. 160.

5.3.3 Časový harmonogram a postup práce

Výzkumné šetření bylo provedeno v Azylovém domě pro těhotné ženy v tísni v září 2014. Rozhovoru předcházela technická příprava, která spočívala ve výběru vhodné místnosti, kde bude zajištěno soukromí pro rozhovor. Také bylo rozvrženo pořadí respondentek s ohledem na jejich časové možnosti. V tomto období bylo zařízení Azylového domu pro těhotné ženy v tísni kapacitně naplněno a všech 7 přítomných respondentek souhlasilo s provedením polostrukturovaného rozhovoru. Ten probíhal v denní místnosti daného zařízení. Před zahájením rozhovoru následovalo krátké seznámení, během kterého byl respondentce předložen informovaný souhlas, v němž byl uveden cíl výzkumu závěrečné bakalářské práce, a zároveň byla respondentka ujištěna o tom, že bude zachována anonymita všech osobních údajů. Poté byly kladeny respondentkám předem připravené otázky, na které ve většině případů odpovídaly obsáhleji. Po ukončení rozhovorů s respondentkami následovaly rozhovory se sociálními pracovníci AD.

5.4 Průběh šetření a zpracování získaných dat

Výzkumné šetření bylo rozděleno do dvou částí. První část zahrnuje krátké charakteristiky respondentek získané z rozhovoru klientek a dále poskytnuté odpovědi na otázky, na které respondentky odpovídaly:

- *Odkud jste se o Azylovém domě pro těhotné ženy v tísni dozvěděla?*
- *Jaký byl Váš první dojem, když jste zde přišla?*
- *Přijaly Vás sociální pracovnice a klientky?*
- *Kolik Vám je let?*
- *Kolik máte dětí? Jak jsou staré?*
- *Jste spokojená s pobytem v Azylovém domě pro těhotné ženy v tísni?*
- *Jak dlouho jste již v tomto zařízení?*
- *Jaké aktivity (činnosti) se Vám v Azylovém domě nejvíce líbí?*
- *Co Vám v zařízení nejvíce chybí?*
- *Trávíte volný čas mimo Azylový dům? Jak?*

- *Vyhovuje Vám nastavený denní režim, pravidla Azylového domu a zavedený řád?*
- *V čem Vám sociální pracovníci nejvíce pomohli?*
- *Pomáhají Vám při řešení Vašich problémů nebo Vaši životní situace?*
- *Jak si se sociálními pracovníky rozumíte? Máte v nich důvěru?*
- *Obracejte se na sociální pracovníky ráda nebo řešíte problémy spíše v komunitě s ostatními uživatelkami?*

Druhá část obsahuje rozhovor se sociálními pracovníci AD.

1. *Jaké důvody (životní situace) přivedly uživatelky do azylových domů?*
2. *Které služby klientky nejvíce využívají?*
3. *V čem poskytované služby klientkám pomáhají?*
4. *Jsou klientky ochotny se zapojovat do aktivit či projektu „Začít znovu“?*

I.část

Respondentka č. 1 - Jedná se o šestadvacetiletou matku tří dětí (pětileté, čtyřleté, a desetiměsíční). Jeví se jako otevřená a hodně komunikativní. Ráda poslouchá hudbu. Řídí se heslem „co na srdci, to na jazyku“. Tvrdí, že vše se točí kolem peněz a za vším stojí peníze. Možnost nabídky přivýdělnku v AD v rámci projektu Začít znovu nevyužívá, a to nejen z časových důvodů, ale především z malého finančního ohodnocení. Respondentka má dostatek sebevědomí, nebojí se ozvat. Jako své osobnostní přednosti uvádí, že je všumělec a jasnovidka - dokáže odhadovat nastávající situace. Její největší prioritou je být s partnerem (otcem dětí).

O AD se dozvěděla prostřednictvím jiného AD a v rozhovoru sděluje, že měla na výběr z více možností. Zařízení jí vyhovuje především kvůli bližší dostupnosti z Prahy a Hradce, kde má rodinu a přátele (*„Z jiného azylu. Předtím jsem byla v Hradci (Králové). Měla jsem na výběr z více možností, ale tam jsem to brala vůči rodině celkově, takže blíže Prahy, blíže Hradce, takže ne moc velkou vzdálenost.“*). První dojem z AD vnímá spíše pozitivně, upozorňuje ale, že okolnosti zpravidla nehodnotí a přijímá situaci takovou, jaká je (*„No, tak první dojem, jakože super, v pohodě, ale já jsem nedělala žádné závěry a nedělám dodnes závěry, protože žiju tak, jak to je.“*). Snaží se brát především ohledy na své děti a přehodnocuje svá kritéria. Uvádí, že děti zpočátku změnu přijímaly bez problémů, ale nyní dávají najevo, že v AD nechtějí být. (*„Děti, jak přišly v první době, tak to tady tak nevnímaly, ale po nějaký době se to zaubratovalo, takže tam to bylo jinač udělaný. Každopádně to dnes dávají najevo, že nechtějí být a člověk s tím nic neudělá.“*). Dětem zde podle klientky chybí vrstevníci a také pociťují nedostatek soukromí. (*„Tu to je jinačí věková kategorie, protože, co jsme byli i v jiných AD, tak tam byly kategorie ve věku podobného těch šesti let, přibližně a ne takhle třeba deset, jedenáct roků... měli jsme svoje soukromí, mohli jsme si ve svém bytě nebo pokoji dělat bordel nebo takhle, když jsme šli ven, když jsme*

potřebovali.“). Respondentka srovnává současný AD s těmi, jejichž služby využívala v minulosti. (*„Byla jsem spokojenější i víc v jiných AD. Já bych to tady moc nezařazovala, ale je pravda, že jsem zažila i horší azyly.“*). Zároveň popisuje kladný vztah se sociálním pracovníkem (*„Tady je fakt, že pracovník nejde a nevylije si zlost na toho druhého člověka. Tady je to zase jinak udělaný, že i když uděláte problém, tak se snaží spolupracovat a dát tu šanci vybudovat něco nebo napravit, co je jako velká výhoda.“*). Dobré prostředí AD připisuje především vyznávaným křesťanským hodnotám organizace. (*„Je pravda, že tady je to zas křesťanský dům. Je pravda, že tady chodí křesťani a je to jinak ohodnocený, nezasahují Vám do života, takže v tomhle tom je to jakoby něco novějšího a zkoumám a hodnotím to jinak.“*). V AD je zhruba 3 měsíce. Projekty, které poskytuje AD, nevyužívá, především z časových důvodů a péči o děti (*„Já teda přívýdělek nedělám, kvůli dětem. To bych nestíhala. V rámci možností a času mám svoje aktivity.“*). V rozhovoru zmiňuje, že v zařízení postrádá technickou vybavenost spotřebičů na pokoji, pokoj pro hosty a v rámci obce zřízení školského zařízení (*„Co bych já i ostatní klientky uvítaly, jsou ledničky na pokojích, protože některý klientky se dohadují. A pak ještě spoje, pro obec by se tady hodila školka a škola, obchod. Hodil by se taky tady v AD nějaký mrazák. A ještě, když někdo přijede z daleka, tak ho tu nechat přespat, takže nějaký pokoj pro rodinné příslušníky.“*). Pravidla a organizační řád, který je v zařízení nastaven, jí vyhovuje (*„S řádem v AD jsem spokojená. Když někde jedu a zdržím se nebo dorazím až další den, stačí napsat smska – to je výhoda.“*). Taktéž je spokojená s bezproblémovou komunikací sociálních pracovníků (*„Co mě mile překvapilo oproti jiným AD, že je možnost po domluvě, že když maminka potřebuje oddych třeba před porodem nebo je možno domluvit se s některou z klientek, že mi pohlídnou děti- svěřit jí dočasně dítě do péče, nebo když maminka potřebuje k zubaři, tak se můžu domluvit na hlídání dětí. V jiných AD to třeba nejde.“*). AD se nachází 3 kilometry od města, a to respondentka pocítuje jako výrazné negativum z hlediska špatné dopravní dostupnosti. (*„Nevýhoda je, že tu nejsou k dispozici aspoň dvě*

auta. Vedení potřebuje občas někde jet a tak by tu mohlo být ještě jedno auto, kdyby bylo potřeba odvézt dítě do špitálu nebo s horečkou.“). Respondentka přiznává, že je velice nedůvěřivá. Věří pouze sama sobě. Nedůvěřuje ani svým dětem (*„Já nemám důvěru v nikom ani v ničem. Jen v sama v sobě. Ani moc v těch dětech, protože nikdy člověk neví. V pracovnících nemám důvěru.“*). Pokud má problém, obrátí se na sociální pracovníky i na klientky. Děti se svými starostmi nezatěžuje (*„Obracím se na pracovníky i na klientky. Záleží podle situace. Hlavně to nepřenášet na to dítě, dítě se pak zlobí.“*).

Respondentka č. 2 – Jedná se o dvaadvacetiletou matku devítiměsíčního dítěte. Zpočátku byla velmi tichá a uzavřená. Později byla při rozhovoru více komunikativní. Má ráda život na vesnici, zvířata, hudbu. Jejím přáním je vybudovat vhodné rodinné zázemí a najít si hodného životního partnera, který je bude mít rád.

O AD se dozvěděla z dětského domova v Opavě. (*„V Opavě v dětském domově. Chtěla jsem do vesnice.“*). První dojem měla respondentka rozporuplný. (*„Pracovnice mě přijaly, ale bylo mi to takové divné, protože jsem nikoho neznala a pak jsem se seznámila a v pohodě.“*). Avšak postupem času si na nové prostředí zvykla. (*„Když jsem viděla tu zahradu, začalo se mi tu líbit.“*). Službu tohoto domu využívá po dobu jednoho roku. Velmi vítá pomoc při péči o dítě a také možnost přivýdělků v rámci projektu realizovaného azylovým domem (*„Mě se líbí to, že mi pomůžou s dítětem, že nemusíte kupovat oblečky. Mě hodně pomáhá i ten přivýdělek v rámci AD.“*) V azylovém domě postrádá zvířata, na která byla zvyklá (*„Chybí mi tu zvířátka. Nějaký pes, kočka...jako máme tady slepice...Jinak mi tu nic nechybí, všechno tady je zajištěné.“*). V rozhovoru dále uvádí, že většinu času tráví v AD. S rodinou se nestýká i přesto, že jí chybí (*„Do města jedu jen nakoupit. Za rodinou nejezdím, protože tam je alkohol. Já bych to někdy potřebovala, ale...“*). Dále podotýká, že si rozumí pouze s některými uživatelkami (*„Jak s kterými.“*

Jsme tu samé ženské a občas je ponorka.“). Denní režim, který je zavedený v AD, jí vyhovuje (*„Jo, nemám výhrady.*“). Respondentka si velmi chválí pomoc a rady sociálních pracovníků, kteří jsou jí oporou (*„Se vším mi pomohli, poradili, byli mi oporou.*“). Velkou podporu a pomoc vnímá taktéž při řešení svých problémů, týkajících se splácení dluhů (*„Ano, hodně. Mám dluhy, pomáhají mi v řešení – splácíme je.*“). K sociálním pracovnícím má důvěru (*„ Ano, mám.*“) a nebojí se je požádat o radu či pomoc. O svých problémech také hovoří a radí se i s ostatními uživatelkami zařízení (*„Tak půl na půl.*“).

Respondentka č. 3 – Devětadvacetiletá žena se dvěma dětmi (1 měsíc, 11 let - nemá v péči), trpí lehkou mozkovou dysfunkcí a z tohoto důvodu má přiděleného opatrovníka. Rozhovor byl časově náročnější, ale klientka odpověděla na všechny otázky. Je velmi komunikativní, má ráda domácí práce, péči o dítě, zvířata a nákupy. Nemá ráda lhaní, namyšlenost. Respondentka pociťuje velké obavy z odebrání jejího syna, a to především kvůli svému handicapu.

O AD se dozvěděla prostřednictvím odboru sociálních věcí. Nástup do zařízení byl pro ni těžký, protože špatně snášela odloučení od rodiny (*„Začala jsem brečet, když jsem tady přišla. Musela jsem od přítele, od mojí mamky odejít. Nebo mně to paní takhle odpověděla, že chci domů jít, to můžu, ale bez toho malýho a já jsem jim povídala, že ne, že mám povinnosti a tak jsem musela sem jít. Ukázali mi to tu, co kde je a už jsem si tu našla kámošky. Sociální pracovníce jsou taky hodné.*“). Svůj pobyt zde vnímá jako povinnost. V zařízení je sice spokojená, ale chce se co nejrychleji vrátit zpět k rodině (*„Spokojená jsem, ale chtěla bych domů. Ještě, že můžu psát na facebook. Mám hodně pochval, nedovedu si představit, že by mi malého vzali. Vidím všude kočárky, tak brečím. Psychicky bych to asi nezvládla.*“). V AD je přibližně jeden měsíc. Za tuto krátkou dobu v rámci projektu Cesta mateřstvím využila možnosti videotreninku interakcí. Ráda se zapojuje i do ostatních aktivit (*„Včera jsme*

byli na houbách v lese. Večer je tu aerobik. Přijede paní tady cvičit.“). Na pokojích postrádá více technického vybavení (*„Chybí televize na pokoji, kdyby tam byl telefon na pokoji a notebook.“*). Pomoc, kterou jí nabízejí sociální pracovnice, velice vítá. Zároveň uvádí, že by se ráda naučila hospodařit s penězi (*„Pomáhají mi při kojení, při nákupu. Mám opatrovníka, sama nikde nemůžu. Neumím hospodařit s penězi, ale chci se to naučit.“*). Respondentce sociální pracovnice pomáhají a má k nim důvěru. Při řešení problémů vyhledává jejich pomoc (*„Mám v nich důvěru. Radši jdu za sociálními pracovníky.“*).

Respondentka č. 4 – Dvaapadesátiletá žena se dvěma dětmi (10 let, 14 let – nemá v péči) působí komunikativním, otevřeným a přímým dojmem. Vyhovuje jí život na vesnici, proto s radostí uvítala možnost péče o zvířata (slepice, králíky, rybičky). Samu sebe považuje za velice činorodou, vadí jí, když se nudí. Mezi její zájmy patří práce na zahrádce a uklízení. Snaží se nedělat problémy, nepřeje si dostat napomenutí.

Uvádí, že v AD je již podruhé (*„Já už jsem tady byla před pěti lety, to ještě Šárka (dcera) chodila do školky.“*). V AD je spokojená, i když s některými klientkami si nerozumí (*„Musím říct, že jsem spokojená. S některými klientkami si nerozumím. S pobytem jsem celkově spokojená.“*). Práci v zařízení vyhledává, neboť ji považuje za dobrý prostředek proti stresu (*„Já jdu vždycky za pracovníci, pokud se nudím, zeptám se, jestli něco nepotřebují. Já se nemůžu nudit. Mně to vadí, když se nudím. Já, když jsem sebevíc nervózní, tak se jdu uklidnit prací.“*). Zároveň dodává, že využívá přivýdělek v rámci projektu. Absolvovala také videotrénink interakcí, který hodnotí jako přínosný (*„Přivýdělek právě dělám. Videotrenink byl dobrý, pomohl mi.“*). Uvítala by zvýšení kapacity hygienických prostor (*„Kdyby tady byla ještě jedna sprcha a jeden záchod, je nás tady plno.“*). S pravidly a řádem AD je spokojená a nemá k nim žádné výhrady. Ráda se účastní nejrůznějších aktivit pořádaných AD (*„Včera jsme byly na houbách. Šly jsme všechny i sociální pracovnice.“*).

*Výlety fungují. Nebo opékáme na zahradě.“). Jako pozitiva vnímá a oceňuje pomoc sociálních pracovníků, zejména při řešení svých dluhů („**Paní vedoucí mi teď vyhověla, že si můžu vydělat více než ostatní klientky, protože splácím dluh městu.“**). Nebojí se obrátit na kteroukoliv sociální pracovníci, neboť má v ně důvěru a jistotu, že jí v řešení nelehké situace pomohou („**Mám v ně důvěru, ve všech. Můžu se na kteroukoliv obrátit.“**). Dále podotýká, že se klientkám se svými problémy nesvěřuje, řeší je pouze a jen se sociálními pracovníci („**Jdu za sociálními pracovníci, klientkám se nesvěřuju. Je to pro mě lepší, když si se sociálními pracovníci promluví.“**).*

Respondentka č. 5 – Otevřená a přímá dvaadvacetiletá matka jednoho dítěte (14 měsíců). Má ráda přírodu, zvířata a je sportovně založená. Dětství strávila v dětském domově. Zařízení AD na ni působí negativně a připomíná jí zmiňovaný domov, ve kterém se lidé neustále střídají. Jejím cílem je zakoupení starší nemovitosti a osamostatnění.

V AD je již podruhé. Poprvé se o zařízení dozvěděla přes internet. Při prvním pobytu byla nucena kvůli hrubému porušení pravidel odejít do jiného AD. Opětovné přijetí sociálních pracovníků vnímá pozitivně („**Pracovnice mě přijmuly opravdu hezky.“**). Na AD se necítí příjemně a proto jej chce opustit, co nejdříve to bude možné. („**Pro mě to prostředí bylo docela chaotické, volala jsem své tetě, aby si pro mě přijela, že tady nechci být.“**). Zároveň uvádí, že sociální pracovníci jí ve všem pomáhají a snaží se jí vyjít vstříc („**Pracovnice mi ve všem pomáhaly a byly vstřícné a ohleduplné, takže si nemůžu nějak stěžovat.“**). Při prvním pobytu se seznámila s projektem Začít znovu. Tento projekt při druhém pobytu již nevyužívá („**Předtím jsem měla projekt Začít znovu, ale teď jsem byla seznámená s tím, že pokud se k něčemu zavážu, tak to musím plnit, jinak mi hrozí hrubé porušení.“**). Jako podnět ke zlepšení by uvítala širší nabídku volnočasových aktivit („**Chtěla bych navrhnout, aby se tady dělaly různé aktivity, jako třeba masírování miminek nebo soutěže s dětma. Musíme si**

ten den udělat samy podle sebe, pracovníce se nám tady moc nevěnují.“). Respondentka dále podotýká, že jí ne zcela vyhovuje nastavený denní režim a pravidla AD. Svůj volný čas tráví i mimo azylový dům a to zejména návštěvami blízkého města a přátel. V sociálních pracovnících cítí podporu a uvádí, že jí hodně pomohly, především s dluhy a dalšími problémy (*„Pomohly mi hodně s dluhy. Když jdete a máte problém, tak Vám se vším pomůžou.“*). Důvěru k sociálním pracovnícím ovšem nepociťuje (*„Jako úplně jim nevěřím. Když ji požádáte, aby si to nechala pro sebe, a prosíte ji, tak to tak není. Vždycky informuje o tom vedoucí. Takže nevěřím.“*). Mezi klientkami má dlouholetou kamarádku, na kterou se s problémy obrací. Také se s problémy a pocity obrací na místního kněze, který do AD pravidelně dojíždí (*„Obrátím se na klientky v komunitě, mám tu jednu dlouhodobou kamarádku. Nebo se s problémy a pocity radši obrátím na faráře, který tady dojíždí.“*).

Respondentka č. 6 – Osmadvacetiletá těhotná žena s dítětem (8 let – v pěstounské péči). Baví ji čtení, chození na procházky. Ráda by vyřešila svou tíživou životní situaci.

O zařízení se dozvěděla prostřednictvím jiného AD. Službu hodnotí pozitivně zvláště díky profesionálnímu přístupu zaměstnanců. (*„Na první pohled se mi tady úplně zalíbilo, hlavně tady ty sociální pracovníce, hlavně paní vedoucí se mi zalíbila, protože ta je tady správná ženská.“*). Přiznává, že zpočátku měla obavy z odloučení od přátel a kamarádů (*„Je pravda, že jsem z toho trošku měla strach, takhle zase narychlo bejt od kamarádů. Bylo to ze začátku trošku těžký.“*). S pobytem v zařízení je ovšem spokojená. V rozhovoru popisuje, že využívá přivýdělek, za který je ráda, neboť se nachází ve finanční tísní. Uvítala by dokončení zahradního altánu a více venkovního vybavení pro děti. Respondentka nejvíce času tráví přímo v AD (*„Nejezdím pryč, většinou jsem tady. Nejvýš zajedu vedle do města, ale to spíše minimálně. Spíše chodím na procházky.“*). Pravidla v AD pokládá za dobře nastavená, ovšem postihy za přestupky se jí jeví jako přísné (*„Je to tu docela přísnější, což by se mohlo zmírnit. Pravidla jsou*

úžasný, ale tresty by mohly být mírnější.“). Se sociálními pracovníky si rozumí dobře a má v ně důvěru („Rozumím si dobře se všemi pracovníky. Myslím si, že spolupracujeme dobře. Mám v ně důvěru.“). Velmi ji pomáhají s vyřizováním úředních záležitostí a také jí poskytují psychickou podporu v tíživé situaci („Pomohli mi vyřídit úřady a sociálku a pomáhají, že bych takhle pokračovala dál a nevzdávala to, protože jsem to už jednou chtěla vzdát, ale nakonec nevzdávám, takže tady taková psychická podpora.“). Nebojí se na ně obrátit a své problémy řeší pouze s nimi („Když má člověk problémy, co se něčeho jiného týká, tak jdu za pracovníci nebo paní vedoucí, neřeším to v kolektivu.“).

Respondentka č. 7 – Sedmatřicetiletá žena se dvěma dětmi (9 let, 6 let) na první pohled působící jako uzavřená, málo komunikativní, nesmělá. Má ráda zahradu a přírodu. Je vyučená zahradnice.

O tomto zařízení se dozvěděla prostřednictvím Charity. Její první dojem z AD byl kladný („*Jo...Kluci si začali hrát s holkama... Velmi...velmi dobře. Tady je nejkrásnější krajina. I když jsem měšťáčka, tak ta krajina je tu hezká.*“). Z nabízených služeb využívá možnost přivýdělků v rámci projektu Začít znovu. Dále se účastní volnočasových aktivit určených dětem. Za nedostatky azylového domu považuje chybějící televizi na pokoji („*Ta televize kdyby mohla být na všech pokojích.*“) a nemožnost si na zahradě něco vypěstovat („*Chtěla bych zahrádku. Jsem i vyučená zahradnice.*“). Svůj volný čas tráví procházkami a každodenním doprovodem dětí do školy („*Na procházky a teď to ježdění furt do školy každý den.*“). Za vyhovující pokládá nastavený denní režim i pravidla AD. Respondentka uvádí, že je se zařízením velmi spokojená a sociálním pracovníkům důvěřuje („*Mám v ně důvěru. Jsem spokojená více než v Pardubicích.*“). Také zmiňuje, že nachází u sociálních pracovníků pochopení. Je jí poskytována podpora a pomoc ve všech záležitostech, se kterými si neví rady („*Já bych řekla, že ve všem, takže bez problémů.*“). S problémy se většinou svěřuje sociálním pracovníkům a také kamarádce,

kteřou má v zařízení („*Spíše s pracovníci. Ale mám tady kamarádku taky.*“).

Shrnutí

První část výzkumného šetření je rozdělena do několika okruhů, ke kterým jsem došla na základě rozhovorů uskutečněných s klientkami Azylového domu pro těhotné ženy v tísni.

První oblast je zaměřena na **spokojenost s poskytovanými službami AD a se službami v rámci projektů**. Šest dotazovaných respondentek se shodlo, že jsou s nabídkou poskytovaných služeb spokojené. Pouze jedna respondentka uvedla, že byla spokojenější s poskytovanými službami v jiných AD. Jako nejvýhodnější poskytovanou službu, v rámci projektů, ve většině případů ocenily přivýdělek, a to v rámci výše uvedeného projektu Začít znovu. Z řad respondentek, které mají v péči první dítě, uvádějí jako přínosné služby, které jsou poskytovány v projektu Cesta mateřstvím (rozvinutí a osvojení mateřských a rodičovských dovedností).

Další oblast je zaměřena na **spokojenost s informovaností týkající se sociálního poradenství a sociální péče v rámci služby**. Ze všech prováděných rozhovorů byla zjištěna spokojenost u všech respondentek, a to zejména v oblasti komunikace sociálních pracovníků s úřady, organizacemi a také v oblasti zajišťování dávek. Z provedených rozhovorů ovšem vyplynulo, že některé klientky nejsou ochotny se ve větší míře sociálním pracovnícům svěřovat s konkrétními problémy.

Závěrečná oblast je orientovaná na **spokojenost s materiálním zázemím AD a na podněty ke zlepšení**. Pět respondentek by zlepšilo technickou a sociální vybavenost v AD (Na pokoji - lednička na pokoji, mrazák, televize, telefon, notebook. V rámci zařízení - sprcha, záchod, užitková zahrádka, pokoj pro návštěvy, náhradní automobil). Jedna z dotazovaných respondentek by uvítala v AD psa či kočku. A jedna

respondentka by uvítala zlepšení v oblasti rozšíření volnočasových aktivit pro děti.

II. část

Sociální pracovnice č. 1 – otevřená, vstřícná, se smyslem pro humor.

Sociální pracovnice uvádí, že důvody, které přivádí ženy do AD, jsou různorodé. Hlavním příčinou je zejména řešení bytové situace (*„Různý, především hlavně to bydlení. Někdy možná i pomoc těm dětem, že by to samy nezvládaly.“*). Zároveň podotýká, že klientky občas nerady spolupracují a na všechno rezignují (*„Někdy máme klientky, které nerady spolupracují, bojkotují, a je jim všechno jedno.“*). Klientky oceňují především projekt Začít znovu – přivýdělek, který v AD hodně využívají a také videotrenink interakcí (*„Jinak docela ocenily projekt Začít znovu - přivýdělek. To hodně využívají, ale i ten videotrenink.“*). Uvádí, že hlavní prioritou pro klientky, je nalézt si bydlení. Služby, které jsou jim poskytovány, je mohou posunout dopředu (*„V první řadě – najít tu střechu nad hlavou, ale pak ve všem, co se týká mateřství anebo celkově domácnosti, péče o děti. Třeba neumějí prát, vařit, pokud chtějí, tak to můžou v tomhle tom posunout, nebo třeba ve financování.“*). V rozhovoru popisuje, že klientky nejsou vždy zcela ochotny se zapojovat do aktivit či projektů (*„Jak kdy. Záleží na konkrétních klientkách a záleží, zda je tady zrovna nějaká vůdčí klientka, tak pak se zapojují všechny.“*). Klientkám nabízejí dále hlídání dětí (*„Máme to uvedeno jako individuální podporu – hlídání dětí, když matky dělají přivýdělek nebo úklid. Klientky toho nezneužívají, protože je nenecháme. Chceme, aby to bylo hlavně účelné.“*).

Vedoucí sociální pracovnice – velmi komunikativní, ochotná s čímkoliv pomoci.

Do AD, dle slov vedoucí sociální pracovnice, přivádí ženy především ztráta bydlení, nestabilní rodinné zázemí, které bývá pak spojováno s finanční, dluhovou či sociální situací. Klientky využívají především sociálního poradenství, dále pak poradenství zaměřené na mateřství a rodičovství, péče o dítě a o domácnost (*„Určitě je to sociální poradenství v celé té šíři – od finančního, dluhového, dávky, jaké mají různé nároky, možnosti, výpomoc různých nadací, neziskových organizací. Potom poradenství zaměřené na mateřství a rodičovství, péče o dítě a o domácnost a pak všechno ostatní, co spadá do projektu Cesta mateřstvím. Nejvíce asi to sociální poradenství, jako obecně, takové to základní a pak takovou tu psychickou podporu, psychické zázemí, vytváření pomoci.“*). Služby poskytované daným zařízením klientkám pomáhají v získání sebedůvěry, sebevědomí a nalézání potřebných informací, které přispívají k vyřešení problémů. (*„Je to hodně individuální, ale v takovém tom získání sebedůvěry, sebevědomí a v tom, že mají ty informace, jak to řešit.“*). Ztráta motivace je nejzávažnějším úskalím při zapojení klientky do aktivit či projektů (*„Těžko se motivují, což si myslím, že je nejtěžší – nemají zájem. Ale když se do toho nějak namotivují, pak se účastní – i toho zaměstnávání, i toho projektu Cesta mateřstvím, volnočasových aktivit, ale prostě nechce se jim do toho.“*). Hlídaní dětí se snaží zajišťovat v omezené míře (*„V omezené míře. Určitě to není v tom množství, jak by si klientky přály, chtěly by určitě víc. Nabízíme tak, jak je v našich časových možnostech.“*).

Shrnutí

Sociální pracovnice jednoznačně odpověděly, že důvodem pobytu všech klientek je ztráta bydlení. Rozhovor se sociálními pracovníci potvrdil využitelnost poskytovaných služeb v celé šíři, a to nejčastěji v oblasti sociálního poradenství, finanční a psychické podpory či pomoci.

5.5 Celkové shrnutí

V této poslední kapitole praktické části bakalářské práce vyhodnotím z výsledků rozhovorů odpověď na hlavní výzkumnou otázku.

Cílem mé práce bylo zhodnotit poskytované služby a to mírou spokojenosti klientek s nimi, dále zmapovat oblasti spokojenosti a zjistit návrhy či podněty ke zlepšení. Tento cíl jsem formulovala v podkapitole 5.1, kde jsem stanovila hlavní výzkumnou otázku:

- *Jsou klientky s poskytovanými službami spokojené?*

Na základě šetření provedeného v Azylovém domě pro těhotné ženy v tísní jsem zjistila většinovou spokojenost klientek s poskytovanými službami, a to především s projektem Začít znovu, jehož cílem je zprostředkovat klientkám možnost přivýdělnku. Jako velmi důležitou součást rozvoje rodičovských kompetencí klientek lze považovat projekt Cesta mateřstvím, a to především jeho část „Videotrénink interakcí“, který klientky hodnotí jako velmi přínosný. K hlavnímu výzkumnému cíli jsem pokládala za podstatné, zmapovat míru spokojenosti v oblasti informovanosti se sociálním poradenstvím, kterou považují za významnou službu daného zařízení. V tomto případě projevily klientky spokojenost s informovaností poskytovaného poradenství v zařízení. Respondentky popisovaly v rozhovoru kvalitu, dobrou informovanost a také ocenily přístup sociálních pracovníků. U některých rozhovorů ovšem byly zjištěny jisté náznaky nedůvěry k sociálním pracovníkům, které se týkaly ochoty klientek se s konkrétními problémy svěřovat. Do oblastí hodnocení jsem zařadila také míru spokojenosti s materiálním zázemím AD. Převážná část klientek by vítala zlepšení jak v technické vybavenosti (televize, lednička, telefon na pokoji), tak v rozšíření hygienických prostor. Z oslovených klientek byly zde také klientky, kterým chybí v zařízení zvířata či pestřejší nabídka volnočasových aktivit pro děti. Přání, která se týkají především technické vybavenosti, však hodnotím jako nevýznamná, a to z hlediska smysluplnosti poskytovaných služeb azylového domu.

Druhá část výzkumného šetření, která byla zaměřena na rozhovory se sociálními pracovníci, mi dala možnost zjistit nejčastější důvody pobytu klientek v azylovém domě. Dále poskytovala informace o využitelnosti poskytovaných služeb, a to jak v rámci projektů, tak v oblasti sociálního poradenství, finanční a psychické podpory či pomoci. V této části sociální pracovníce byly ve shodě. Pokládané otázky měly zejména rozšiřující a doplňující charakter, zároveň daly prostor a možnost druhé straně (sociálním pracovnícím) se vyjádřit.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila zhodnotit poskytované služby Azylového domu pro těhotné ženy v tísní. Hlavní cíl byl zaměřen na spokojenost klientek s poskytovanými službami.

V teoretické části jsem vymezila rodinu a její úlohu ve společnosti, kterou jsem popsala také z historického hlediska. Představila jsem jednotlivé typy rodiny, funkce a její poruchy. Zvláštní část jsem věnovala matkám, jakožto osamoceným rodičům, problematice a rizikům, které s sebou tato role přináší. V této souvislosti jsem vymezila sociální izolaci, nezaměstnanost, špatnou bytovou situaci, předluženost a domácí násilí. Následovala kapitola, která pojednávala o možnostech pomoci osamoceným matkám v nepříznivé sociální situaci. Byla zde přiblížena pomoc, jak v oblasti sociální podpory, tak i finanční.

V praktické části jsem se zaměřila na sociální službu konkrétního azylového domu, kde jsem charakterizovala její specifika, poslání, cíle služby a také i jednotlivé projekty. V poslední kapitole jsem vymezila metodiku výzkumu a stanovila hlavní cíl práce. Ve výzkumném kvalitativním šetření jsem získala data pomocí polostrukturovaných rozhovorů, ve kterých jsem dozvěděla mnoho doplňujících informací o chodu zařízení, práci sociálních pracovníků, aplikacích a kvalitě poradenských služeb, které byly podstatné ke stanovení míry spokojenosti klientek. V neposlední řadě byly také zjištěny podněty a návrhy ke zlepšení.

Na základě většinové spokojenosti klientek jsem došla k závěru, že zařízení je na velmi dobré a profesionální úrovni, kterou dokládají odpovědi dotazovaných a celkové výsledky šetření. Není však možné opomenout nedostatky v oblasti důvěry k sociálním pracovníkům, na které několik klientek v rozhovorech upozornilo.

Azylový dům pro těhotné ženy v tísní plní nad rámec svou úlohu a má nezastupitelnou roli nejen v oblasti sociálních služeb. Umožňuje

matkám žít se svými dětmi plnohodnotně a usilovat o nový a lepší začátek jejich života. Podstatným aspektem dle mého názoru je ovšem to, že ze strany našeho státního systému není této službě věnována taková pozornost, jakou by si zasloužila. Například z hlediska financování těchto a podobných zařízení, osvěty ve společnosti (podobné služby jsou často tabuizovány). Otázkou však zůstává, zdali by vyšší úroveň bydlení a rozsáhlejší financování nebyly v rozporu se zaměřením a účelem azylového domu.

Seznam použité literatury

1. BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Cofet, 2011, 416 s. ISBN 978-809-0439-610.
2. BUCHTOVÁ, Božena, ŠMAJS, Josef a BOLELOUCKÝ, Zdeněk. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, 187 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4742-823.
3. BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: ComputerPress, 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
4. CRESSWELL in HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
5. DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986, 139 s. ISBN neuvedeno.
6. ELIÁŠ, Karel a ŠKODA, Jiří. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Sagit, 2012, 218 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-7208-922-2.
7. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 218 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-813.
8. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, 594 s. ISBN 80-720-3124-4.
9. HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
10. HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 280 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1168-3.
11. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
12. KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1996, 63 s. ISBN 80-706-7669-8.
13. KOUKOLÍK, František a DRTILOVÁ, Jana. *Vzpouza deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, 2006. 327 s. Makropulos. ISBN 80-7262-410-5.

14. MATĚJČEK, Zdeněk. *Výbor z díla*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, 445 s. ISBN 978-802-4610-566.
15. MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Editor Alois Křišťan. Praha: Portál, 2013, 570 s. ISBN 978-802-6203-667.
16. MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 3. ISBN 80-864-2919-9.
17. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-807-3673-109.
18. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
19. MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. Základy sociologie, sv. 8. ISBN 80-864-2905-9.
20. RICHTEROVÁ, Bohdana a ORGONÍKOVÁ, Lenka. *Různé cesty pomoci: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Krnov: AKLUB, 2008, 72 s. ISBN 978-802-5415-627.
21. STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie* Přel. S. Ježek. 1.vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-858-3460-X.
22. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, 351 s. ISBN 978-807-3678-180.
23. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 1. vyd. Editor Stanislav Střelec. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, 214 s. ISBN 80-210-3687-7.
24. THERBORN Göran in GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1., aktualiz. a rozš. /. Editor Philip W Sutton. Překlad Tereza Jiroutová Kynčlová. Praha: Argo, 2013, 1049 s. ISBN 978-802-5708-071.
25. VRTIŠKOVÁ, Marie. *Teorie a metody sociální práce II*. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010, 189 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-228-6.

Internetové zdroje

1. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. In: *Domácí násilí: Ohrožené osoby* [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/ohrozene-osoby/deti/>
2. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Domácí násilí. In: *Trestní zákoník: Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§199)* [online]. [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/trestni-zakonik-tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli-199/>
3. Dlaň životu. In: *Projekt CESTA MATEŘSTVÍM* [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: http://www.dlanzivotu.cz/projekt_zacit_znovu
4. Dlaň životu. In: *Projekt ZACÍT ZNOVU* [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: http://www.dlanzivotu.cz/projekt_zacit_znovu
5. Dlaň životu. In: *Ze statutu: Druh obecně prospěšných služeb a podmínky jejich poskytování* [online]. [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://www.dlanzivotu.cz/o_nas/o_nas_statut
6. Ministerstvo práce a sociálních věcí. In: *Státní sociální podpora* [online]. [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2>
7. Policie České republiky. In: *Preventivní informace: Institut vykázaní* [online]. 2008 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-institut-vykazani.aspx>
8. VITOUŠOVÁ, Petra a PÚRY, František. Dona linka: Pomoc obětem domácího násilí. In: *DONA linka: Pomoc obětem domácího násilí* [online]. [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/nova-legislativa/zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>

9. WAVE: Feminist network promoting human rights of women and children. In: *Away from violence* [online]. Vídeň, 2004 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: http://www.wave-network.org/sites/wave.local/files/manual_czech.pdf

10. Zákony pro lidi. In: *Předpis č. 108/2006 Sb.: Zákon o sociálních službách* [online]. [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#cast1>

Ostatní zdroje

Azylový dům pro těhotné ženy v tísni. *Směrnice Azylového domu pro těhotné ženy v tísni*. Interní materiál, 2008.

Právní normy

Zákon č. 89/2012 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 111/2006 Sb. o hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Leták Azylového domu pro těhotné ženy v tísni

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

Příloha č. 3 – Koncept k vyhodnocení rozhovorů I. části

Příloha č. 1 - Leták Azylového domu pro těhotné ženy v tísni

O naší organizaci

Milí přátelé a kolegové,

Obecně prospěšná společnost Dlaň životu byla založena v roce 2003. Tuto organizaci založil Nadační fond Betlém nenarozeným, aby skrze ni mohl naplňovat své poslání pomoc nejmladším dětem naší společnosti.

Obě tyto organizace vznikaly jako odezva na odlišně se formující postoj, než jak byl staletí nesen - totiž v úctě k životu v jakémkoliv jeho fázi. *Obecně prospěšná společnost Dlaň životu* se stala nástrojem pro realizaci plánů, které byly od počátku sledovány posláním nadačního fondu.

Od svého vzniku *Obecně prospěšná společnost Dlaň životu* svou činnost neustále rozvíjí a v současné době poskytuje svou podporu především těhotným matkám, matkám s dětmi a rodinám.

S pomocí svých zaměstnanců a dobrovolníků organizace poskytuje sociální služby a služby v oblasti podpory rodiny - provozuje *Azylový dům pro těhotné ženy v tísni* v Hamrech u Hlinska, *Poradnu Cesta těhotenstvím* v Ostravě a realizuje další projekty.

Azylový dům pro těhotné ženy v tísni

Vážená paní, slečno, vážená záměrně o naši službu,

posílám Azylového domu pro těhotné ženy v tísni je podpora těhotných žen a matek v překonávání nepříznivé situace prostřednictvím nabídky *ubytování, poradenství a zázemí*. Tato podpora směřuje k Vaší samostatnosti a účasti na běžném životě. Azylový dům se nachází v Hamrech u Hlinska, poskytovatelem sociální služby je Obecně prospěšná společnost Dlaň životu se sídlem v Ostravě. Do azylového domu jsou přijímány ženy z celé České Republiky.

Co je naším cílem?

Naším cílem je podpořit Vás natolik, abyste před ukončením pobytu u nás měla zajištěno vhodné bydlení, pečovala jste přiměřeně o své dítě a zvládala jste všechno, co k mateřství patří.

Cílem naší služby je to, abyste nás po odchodu z azylového domu již nepotřebovala a zvládala vlastními silami to, co Vás v životě potká.

Při poskytování naší služby Vám, chceme vždy pamatovat na to, co je důležité, na naše zásady:

- úcta k Vaší lidské důstojnosti, úcta k Vám a Vašemu dítěti
- individuální přístup k Vám ve Vašem zájmu podpora rozvoje Vaší samostatnosti a zároveň naše aktivity směřem k Vám
- motivace a vytváření podmínek k účasti na životě běžné společnosti
- nabízení dobrého lidského vztahu, doprovázení na Vaší cestě životem
- jednotný přístup nás pracovníků ke všem maminkám v azylovém domě
- důslednost v tom, co si vzájemně přislíbíme a za čím společně půjdeme
- bezpečnost a diskretnost pro Vás a Vaše děti

Komu pomáháme?

Do azylového domu Vás můžeme přijmout, pokud jste:

- Těhotná
- Těhotná matka s dětmi do sedmi let věku
- Matka s dětmi do sedmi let věku

Jdeme s Vámi cestou mateřství...

Cesta mateřstvím... tak jsme nazvali celoroční nabídku aktivit, které Vám mají v azylovém domě pomáhat, abyste se mohla cítit jako „správná máma“. Prostřednictvím přednášek se nejen ledacos dovíte, ale také příjemně využijete svůj volný čas.

Jestli na to budete mít?

Jste-li těhotná žena a přicházíte do azylového domu sama, hradila byste 100 Kč denně. Máte-li dítě, je třeba zaplatit za oba dohromady 130 Kč. Za pobyt každého dalšího dítěte byste pak zaplatila 20 Kč denně. Platbu není nutno platit předem, pomůžeme Vám, abyste obdržela dávky, na které máte nárok. Při pobytu v azylovém domě si také můžete přivydělat.

Přijďte se podívat...

Kontaktní údaje

Obecně prospěšná společnost Dlaň životu
Ceskobratrská 1229/13, 702 00 Ostrava
IČ: 26806541

Mgr. Marcela Holeňová
ředitelka
mobil: 732 171 373
e-mail: holenova@dlanzivotu.cz

..

Azylový dům pro těhotné ženy v tísni
Hamry 107, 539 01 Hlinsko

Mgr. Pavla Glogarová
vedoucí sociální pracovnice
mobil: 733 125 261
e-mail: glogarova@dlanzivotu.cz

..

Sociální pracovnice
mobil: 739 302 619, e-mail: ad@dlanzivotu.cz

..

Bankovní spojení: 35-1755670277/0100

..

www.dlanzivotu.cz

..

Azylový dům pro těhotné ženy v tísni můžete podpořit odesláním dárcovské SMS ve tvaru **DMS BETLEM** na telefonní číslo 87 777. Cena DMS je 30 Kč. Můžete přispívat i pravidelně každý měsíc po dobu jednoho roku. Stačí odeslat SMS ve tvaru **DMS ROK BETLEM** a částka 30 Kč Vám bude automaticky odečtena každý měsíc. Více informací najdete na www.darcovskasms.cz

Obecně prospěšná společnost Dlaň životu

Azylový dům pro těhotné ženy (a matky s dětmi) v tísni

Informovaný souhlas

sloužící pro účely výzkumu závěrečné bakalářské práce

Výzkum probíhá za účelem zpracování praktické části závěrečné bakalářské práce, psané studentkou Kristýnou Davidovou, na téma *Evaluace poskytovaných služeb Azylového domu pro těhotné ženy v tísní*. Tato práce je vedena katedrou sociologie, andragogiky a kulturní antropologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Souhlasím, dle zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, s uvedením informací, které jsem poskytl/a v rozhovoru s výše uvedenou studentkou. Uvedené informace budou využity pouze pro účely bakalářské práce se zajištěním anonymity.

V.....

Dne.....

.....

Podpis

Koncept k vyhodnocení rozhovorů I. části

1. Spokojenost s poskytovanými službami AD a se službami v rámci projektů
  - Jste spokojená s pobytem v Azylovém domě pro těhotné ženy v tísní?
  - Jaké aktivity (činnosti) se Vám v Azylovém domě nejvíce líbí?

2. Spokojenost s informovaností týkající se sociálního poradenství a sociální péče v rámci služby
  - V čem Vám sociální pracovníci nejvíce pomohli?
  - Pomáhají Vám při řešení Vašich problémů nebo Vaši životní situace?
  - Jak si se sociálními pracovníky rozumíte? Máte v nich důvěru?

3. Spokojenost s materiálním zázemím AD a podněty ke zlepšení
  - Co Vám v zařízení nejvíce chybí?

Anotace

Jméno a příjmení autora: Kristýna Davidová

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

Název bakalářské diplomové práce: Evaluace poskytovaných služeb Azylového domu pro těhotné ženy v tísní

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Vlčková

Počet znaků: 86 177

Počet příloh: 3

Počet použitých zdrojů: 40

Klíčová slova: rodina, osamělá matka, nepříznivá sociální situace, sociální služby, azylový dům

Anotace: Bakalářská práce se zabývá evaluací poskytovaných služeb Azylového domu pro těhotné ženy v tísní. Cílem předložené práce je zjistit míru spokojenosti klientek s poskytovanými službami v zařízení. Závěrečná práce je koncipována na teoretickou a praktickou část. V první části pojednává o rodině, její úloze a funkci ve společnosti, dále o rodině osamocené matky, nepříznivých sociálních situacích a možnostech pomoci. V praktické části se orientuje na Azylový dům pro těhotné ženy v tísní, kde formou polostrukturovaných rozhovorů s klientkami, zjišťuje míru jejich spokojenosti s poskytovanými službami a mapuje podněty ke zlepšení.

ABSTRACT

Name of the autor: Kristýna Davidová

Faculty and department: Philosophical fakulty,

Title of the bachelor theses: Evaluation of services provided for pregnant woman in emergency asylum

Advisor: Mgr. Markéta Vlčková

Number of characters: 86 177

Number of supplements: 3

Number of Sources: 40

Keywords: family, single mother, unfavorable social situation, social services, shelter

Abstract: This thesis deals with the evaluation of services of a shelter for pregnant women in distress. The aim of this work is to determine the level of satisfaction of clients with the services provided at the facility. The final work consists of theoretical and practical part. The first part focus on a family and its role and function in society, family of single mothers and adverse social circumstances and possibilities of assistance. The practical part is dedicated to the Shelter for pregnant women in distress and services provided. Level of satisfaction with the services provided is identified through the the semi-structured interviews with clients. Conclusion of the practical part are suggestions for improvement elaborated based on findings from performed interviews.